

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาวิจัย แบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 ด้าน

- 2.1 จุดประสงค์ เนื้อหา และโครงสร้างของหลักสูตรกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
 - 2.1.1 จุดประสงค์และเนื้อหาในการเรียนการสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
 - 2.1.2 โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
- 2.2 หลักจิตวิทยาในการสอนสังคมศึกษา
 - 2.2.1 ลักษณะของเด็กกับการเรียนสังคมศึกษา
 - 2.2.2 ความพร้อมในการเรียนสังคมศึกษา
 - 2.2.3 เจตคติของเด็กต่อการเรียนสังคมศึกษา
 - 2.2.4 ความต้องการของผู้เรียนในการเรียนสังคมศึกษา
- 2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้และหลักการสอนสังคมศึกษาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
 - 2.3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ในการสอนสังคมศึกษา
 - 2.3.2 การนำแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสอนสังคมศึกษา
 - 2.3.3 การจัดกิจกรรมการสอนสังคมศึกษาที่ดี
 - 2.3.4 การสอนทักษะที่สำคัญในการเรียนสังคมศึกษา
- 2.4 รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้
 - 2.4.1 เป้าหมายและลักษณะของผลผลิตของการสอนแบบร่วมมือเรียนรู้
 - 2.4.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้
 - 2.4.3 รูปแบบการสอนแบบร่วมมือเรียนรู้แบบต่างๆ

- 2.5 รูปแบบการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตแบบร่วมมือกันเรียนรู้
 - 2.5.1 เป้าหมายการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้
 - 2.5.2 หลักการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้
 - 2.5.3 ขั้นตอนการสอน
 - 2.5.4 บทบาทของครู
 - 2.5.5 บทบาทของนักเรียน
 - 2.5.6 บรรยากาศในชั้นเรียน
 - 2.5.7 ทักษะทางสังคมที่มุ่งพัฒนาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน
โดยรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้
 - 2.5.8 รูปแบบการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
- 2.6 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ทฤษฎีและหลักการ
 - 2.6.1 ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
 - 2.6.2 จุดมุ่งหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
 - 2.6.3 กรอบแนวคิดของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
 - 2.6.4 ลักษณะที่สำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
 - 2.6.5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ภายในประเทศ
 - 2.7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ต่างประเทศ
 - 2.7.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

2.1 จุดประสงค์ เนื้อหา และโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

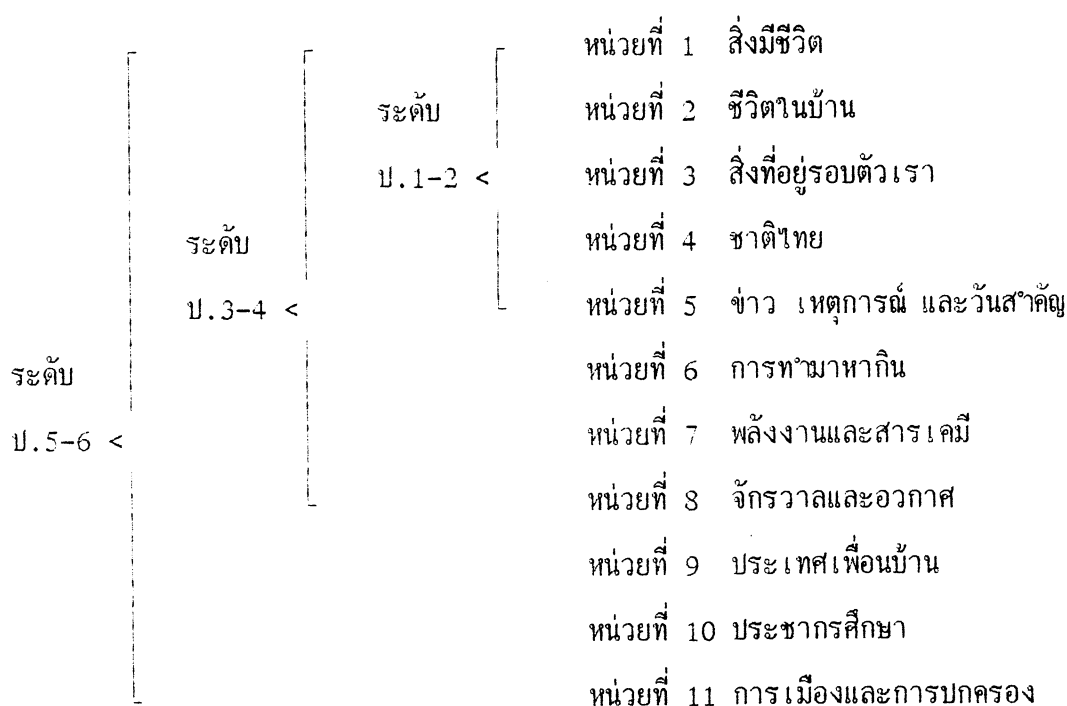
2.1.1 จุดประสงค์ และเนื้อหาวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หลังจากกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ปรับปรุงเป็นหลักสูตร พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) โดยกลุ่มประสบการณ์ทุกกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งใน กระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตก็มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุง โดยเฉพาะจุดประสงค์ในการเรียนรู้ เดิมจุดประสงค์ย่อยมีมากจึงมีการลดให้กระชับและชัดเจนขึ้น กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2532) ได้เสนอจุดประสงค์ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ ชีวิตซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ให้มีความเข้าใจพื้นฐาน และปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ทางร่างกายและจิตใจทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม
2. มีความรู้และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับสังคม และธรรมชาติ มีนิสัยใฝ่หาความรู้ อยู่เสมอเพื่อการดำรงชีวิตที่ดี
3. สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง
4. มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สามารถนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
5. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นธรรมชาติ เทคโนโลยีและทางสังคม
6. มีความเข้าใจ เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข
7. เข้าใจหลักการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยตระหนักในหน้าที่ ความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามขอบเขตแห่งสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น
8. มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและความเป็นเอกราชของชาติ

จากจุดประสงค์ในการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สรุปเป็นแนวทางในการ จัดการเรียนการสอนได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับ ตนเอง ธรรมชาติแวดล้อม และสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงวิธีการแก้ไขปัญหาตามแนว- ทางของทักษะกระบวนการ

2.1.2 โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

จากการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ปรับปรุงเป็นหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) โดยมีการลดกระชับจุดมุ่งหมาย ปรับโครงสร้างวิชาเลือกและอื่นๆ ซึ่งในกระบวนการปรับปรุงดังกล่าว ทำให้กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีการปรับปรุงโครงสร้างเนื้อหาและจุดประสงค์ ซึ่ง ลัดดา ศีลน้อย (2534) ได้เสนอโครงสร้างและเนื้อหาวิชาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ดังแผนภาพที่ 1 ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างและเนื้อหาวิชาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

จากโครงสร้างของหลักสูตรกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สรุปได้ว่าระดับประถมศึกษาปีที่ 1-2 จะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตโดยตรง ได้แก่ สุขภาพอนามัย การปฏิบัติตนในครอบครัว ในโรงเรียน ชุมชน ระดับประถมศึกษาปีที่ 3-4 เนื้อหาจะขยายออกไปในเรื่องของการประกอบอาชีพในชุมชน การทำมาหากิน จนถึงเรื่องจักรวาล อวกาศ ในระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 เนื้อหาจะขยายกว้างออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ประชากรศึกษา รวมไปถึงเรื่องการเมืองการปกครอง จากโครงสร้างของหลักสูตรกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เมื่อนำมา

พิจารณาร่วมกับความหมายและลักษณะของวิชาสังคมศึกษาแล้วสามารถจัดหน่วยเนื้อหาวิชาแต่ละหน่วยให้อยู่ในขอบข่ายของเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาได้ 8 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หน่วยที่ 4 ประเทศไทย หน่วยที่ 5 ช่าง เหตุการณ์ วันสำคัญ หน่วยที่ 6 การคมนาคม หน่วยที่ 9 ประเทศเพื่อนบ้าน หน่วยที่ 10 ประชากรศึกษา และหน่วยที่ 11 การเมืองการปกครอง (ลัดดา สีลาน้อย, 2534) เมื่อพิจารณาหลักสูตรการเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตแล้วพบว่า เนื้อหาสังคมศึกษามีถึง 8 ใน 11 หน่วย

สำหรับจุดประสงค์ในการเรียนหน่วยการเมืองการปกครองนั้น ได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติของพลเมืองที่ดี ต่อครอบครัวชุมชน และประเทศชาติ โดยรู้จักแก้ปัญหาโดยใช้สติปัญญา รู้จักแยกแยะข่าวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รู้จักการทำงานกลุ่ม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (คู่มือครูวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6, 2535)

ในการจัดกิจกรรมตามแนวทางของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาเอกสารหลักสูตร จนเข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อน เพื่อที่จะสามารถนำจุดประสงค์ เนื้อหา และโครงสร้างที่เปลี่ยนแปลง บูรณาการ ออกมาเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนให้ได้

2.2 หลักจิตวิทยาในการสอนสังคมศึกษา

สังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีความยืดหยุ่นในเนื้อหา วิธีการสอนซึ่งมีหลายปัจจัยที่ครูผู้สอนควรคำนึงถึง ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นคว้าและนำเสนอ ดังนี้

2.2.1 ลักษณะของเด็กกับการเรียนสังคมศึกษา

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของนักเรียนอย่างถ่องแท้ ซึ่งในเรื่องลักษณะของเด็กกับการเรียนสังคมศึกษา ลัดดา สีลาน้อย (2534) ได้กล่าวถึงลักษณะของเด็กวัยประถมศึกษาโดยทั่วไปดังนี้

1. ธรรมชาติของเด็กวัยนี้ชอบทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเสมอ ไม่ชอบอยู่นิ่ง บางครั้งใช้วิธีรุนแรง โดยไม่คิดถึงอันตราย
2. ชอบแข่งขัน บางครั้งโอ้อวด ครูควรพยายามชี้แนะให้นักเรียนแข่งขันกับตนเอง มากกว่าแข่งขันกับเพื่อน

3. มีความอยากรู้อยากเห็นสูง ชอบซักถาม ซึ่งเป็นคุณสมบัติพื้นฐานอันดี ในการแสวงหาความรู้ ซึ่งครูควรส่งเสริม

4. ชอบลงมือกระทำด้วยตนเอง การให้นักเรียนได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง เป็นวิธีการเรียนที่ช่วยให้ผู้เรียนเองได้ใช้กระบวนการทางสติปัญญาในการคิด การแก้ปัญหาซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจมากกว่าการท่องจำ

5. ชอบความเป็นอิสระภายใต้ความช่วยเหลือ ธรรมชาติของผู้เรียนในวัยนี้ชอบเคลื่อนไหว และเล่นแบบลกๆ เช่น แกล้งเพื่อน ชีตเขียน ครูควรแก้ไขพฤติกรรมเหล่านี้ด้วยเหตุผลมากกว่าลงโทษ จากลักษณะของเด็กกับการเรียนสังคมศึกษาดังที่ ลัดดา ศิลา น้อย (2534) ได้กล่าวไว้ว่าสอดคล้องกับลักษณะของเด็กในระดับประถมศึกษาที่นักการศึกษาท่านหนึ่งได้ศึกษานักการศึกษาท่านนั้นคือ

วารี ธีระจิต (2534) ได้สรุปลักษณะพฤติกรรมทั่วๆ ไปของเด็กในระดับประถมศึกษา ดังนี้

1. มีความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งเป็นลักษณะโดยธรรมชาติ มักจะพบอยู่เสมอ โดยเด็กมักจะถามเกี่ยวกับสิ่งนั้นสิ่งนี้ ซึ่งครูควรเปิดโอกาสให้เขาได้แสวงหาคำตอบ และตอบข้อสงสัยบ้าง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กอยากรู้อยากเห็น และแสวงหาวิธีตอบข้อสงสัยของตนเอง แต่ครูไม่ควรให้รายละเอียดของคำตอบมากเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเบื่อและไม่สนใจ

2. ชอบทำและชอบปฏิบัติ ผู้เรียนในวัยประถมศึกษามักมีความสงสัยอย่างหลากหลาย และมักจะลงมือปฏิบัติโดยตนเอง ซึ่งครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง โดยที่ครูควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างมีความหมาย

3. มีความสนใจหลายสิ่งหลายอย่าง หากผู้เรียนได้รับการส่งเสริมในทางที่เหมาะสมจะเพิ่มให้เขามีความสนใจในสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตนเองมากขึ้น ซึ่งความสนใจในการเรียนรู้เกิดจากการกระตุ้นจากครู เพื่อน และอิทธิพลของครอบครัว

4. มีจินตนาการเป็นของตนเอง จินตนาการเป็นลักษณะธรรมชาติอย่างหนึ่งของเด็กในวัยประถมที่มักแสดงออกโดยการแสดงบทบาทสมมติ ตามลักษณะของสิ่งที่ตนชื่นชอบ ครูควรส่งเสริมโดยการให้นักเรียนได้แสดงออกทางกิจกรรม เช่น การวาดเขียนการเขียนบรรยาย

ลักษณะของผู้เรียนวัยประถมศึกษาตามที่ลัดดา ศิลา น้อย (2534) และวารี ธีระจิต (2534) กล่าวไว้สอดคล้องกับผลการศึกษาลักษณะของเด็กของนักจิตวิทยาชาวสวิสท่านหนึ่งคือ จิน เพียเจท์ (Jean Piaget) ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก ซึ่งแบ่ง

พัฒนาการเป็น 4 ขั้น แต่ลักษณะพัฒนาการของเด็กในวัยประถมศึกษาในประเทศไทย ได้จัดอยู่ในระยะพัฒนาการทางสติปัญญาที่จิน เพียเจท์ (Jean Piaget) แบ่งไว้คือระยะปฏิบัติการในรูปธรรม ซึ่งเป็นระยะที่ 3 คือ อายุประมาณ 7-11 ปี เป็นระยะที่เด็กชอบการแข่งขัน ชอบเล่นเป็นกลุ่ม เริ่มเข้าใจเหตุผล การคิดคำนวณอาศัยสื่อแทนความคิดที่เป็นรูปธรรม

ลักษณะของเด็กในวัยประถมศึกษา เป็นเรื่องที่ครูผู้สอนควรศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อที่จะเข้าใจลักษณะธรรมชาติของผู้เรียนเบื้องต้นก่อนอันจะนำไปสู่การจัดระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ซึ่งหากครูผู้สอนสามารถจัดระบบการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียนดังกล่าวแล้วจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติที่ดีต่อการเรียนตามมา

2.2.2 ความพร้อมในการเรียนสังคมศึกษา

เจอร์ม บรูเนอร์ (อ้างถึงใน ลัดดา ศีลน้อย, 2534) เห็นว่าความพร้อมของนักเรียนทางด้านสติปัญญาเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมาก ระบบสำหรับวิธีการที่จะพัฒนาให้นักเรียนมีความพร้อมได้มี 3 ประการ

1. การใช้ประสบการณ์ตรง ในการเรียนการสอนด้วยการให้นักเรียนลงมือปฏิบัติหรืออยู่ในสถานการณ์จริง
2. การใช้สื่อที่มองเห็นด้วยตา จะเป็นการนำสถานที่แวดล้อมที่ใกล้เคียงตัวเข้ามาสู่ตัวนักเรียนมากขึ้น
3. การใช้สัญลักษณ์ เป็นการสร้างสัญลักษณ์แทนสิ่งต่าง ๆ บนโลกเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน

ความพร้อมในการเรียนสังคมศึกษาดังที่ เจอร์ม บรูเนอร์ กล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นาดยา ภัทรแสงไทย (2525) พบว่าเพราะความพร้อมเป็นพื้นฐานในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่ให้สัมพันธ์กับความรู้เก่า ในปัจจุบันความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีมากกว่าสมัยก่อนจึงทำให้เด็กสมัยนี้มีความพร้อมสูงกว่าเด็กสมัยก่อน แต่อย่างไรก็ตาม ความพร้อมในการเรียนวิชาสังคมศึกษาก็เป็นสิ่งที่สามารถสร้างขึ้นได้ โดยการพิจารณาความคิดรวบยอดและทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ทำความเข้าใจต่อปัญหาต่างๆ และเตรียมประสบการณ์ที่จำเป็นเพื่อให้เด็กมีความเข้าใจในความคิดรวบยอดและทักษะเหล่านั้นด้วย

ความพร้อมในการเรียนสังคมศึกษาเป็นสิ่งแรกที่ครูผู้สอนควรคำนึงถึงทั้งเนื่องจากการเรียนเนื้อหาแต่ละหน่วย ครูผู้สอนต้องแน่ใจก่อนว่าผู้เรียนมีความพร้อมทั้งทางด้านความรู้พื้นฐานที่สำคัญ ซึ่งในบางเรื่องผู้เรียนจะต้องมีความรู้พื้นฐานมาก่อน จึงจะสามารถเรียนได้ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ที่สำคัญของครูในการที่จะจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความพร้อมในตัวผู้เรียนก่อน

2.2.3 เจตคติของเด็กต่อการเรียนสังคมศึกษา

นักเรียนประถมศึกษาโดยส่วนมากมักจะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนสังคมศึกษา ทั้งนี้ เนื่องมาจากเนื้อหายาก (วาริ ธีระจิตร, 2534) สำหรับเหตุผลอื่นๆ ที่มีส่วนทำให้เด็กเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาสังคมศึกษา ซึ่ง Haslett, Bledsoe and Strickland (อ้างถึงใน วาริ ธีระจิตร, 2534) กล่าวว่า การที่นักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาสังคมศึกษา เนื่องจากเนื้อหาของหลักสูตรสังคมศึกษาขาดความต่อเนื่อง เนื้อหาค่อนข้างยาก

เจตคติของเด็กต่อการเรียนสังคมศึกษาเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนควรคำนึงถึง เนื่องจากเจตคติเป็นการแสดงความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หากผู้เรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนสังคมศึกษา พฤติกรรมที่แสดงออก เช่น การขาดความสนใจ การหนีเรียน ก็จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แต่ถ้าหากผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนสังคมศึกษาแล้ว ก็จะทำให้ผู้เรียนมีแรงกระตุ้นในการเรียน ต้องการเข้าร่วมกิจกรรม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็จะดีขึ้นเป็นลำดับ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรแสวงหาวิธีการสอนที่เหมาะสม ในอันที่จะสร้างเจตคติหรือแรงจูงใจในการเรียนสังคมศึกษาให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เพราะนอกจากจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นแล้วยังทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนสังคมศึกษาอีกด้วย

2.2.4 ความต้องการของผู้เรียนในการเรียนสังคมศึกษา

จากการศึกษาลักษณะโดยธรรมชาติของผู้เรียนในวัยประถมศึกษาจึงทำให้ทราบถึงความต้องการ ความสนใจ ความถนัด และปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในวัยนี้ วาริ ธีระจิตร (2534) กล่าวว่า

1. เด็กต้องการพื้นฐานความรู้ที่เหมาะสม ในการสอนสังคมศึกษาครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์ถึงความรู้พื้นฐานของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งแตกต่างกันเนื่องจากประสบการณ์ที่ผู้เรียนแต่ละคนมีโอกาสดำสัมผัสจากโลกภายนอกที่ต่างกันไป ผู้เรียนบางคนมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล แต่บางคนมีโลกทัศน์ที่แคบมากครูจึงควรช่วยเพิ่มเติมความรู้พื้นฐานของผู้เรียนที่ด้อยประสบการณ์ให้มีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้นโดยการจัดกิจกรรมเสริม

2. เด็กต้องการแรงจูงใจ ในการสร้างแรงจูงใจครูผู้สอนสามารถใช้กิจกรรมการเรียนรู้เป็นสื่อและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ ลักษณะของกิจกรรมควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกมีส่วนร่วมและควรช่วยผู้ให้เกิดการคิดติดตามปัญหา

3. เด็กต้องการสิ่งเสริมแรง โดยธรรมชาติผู้เรียนในวัยประถมศึกษา ซึ่งอยู่ในขั้นพัฒนาการคือขั้นปฏิบัติการรูปธรรมตามที่ จิน เพียเจท์ (Jean Piaget) (อ้างถึงใน วาริ ธิระจิตร, 2534) ได้ศึกษาและพบว่า ผู้เรียนในวัยนี้ชอบแข่งขัน มีความเข้าใจในเหตุผลชอบทำงานเป็นกลุ่ม และชอบการได้รับรางวัลหรือคำยกย่องชมเชยจากเพื่อนหรือครู ซึ่งการให้สิ่งเสริมแรงที่ง่ายที่สุดและผู้เรียนชื่นชอบคือการกล่าวยกย่องชมเชย

ความเข้าใจในจิตวิทยาในการสอนสังคมศึกษา จะเป็นแนวทางที่จะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาได้สอดคล้องตรงกับความต้องการ ความสนใจ ความถนัด และปัญหาอื่นๆ ของผู้เรียนในวัยประถมศึกษาได้มากที่สุด ซึ่งจะส่งผลให้เกิดคุณภาพของผู้เรียนในเวลาต่อมา

2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้และหลักการสอนสังคมศึกษาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ทฤษฎีการเรียนรู้และหลักการสอนสังคมศึกษามีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาเป็นอย่างยิ่งเนื่องจาก ทฤษฎีและหลักการเป็นสิ่งที่ให้แนวทางสำหรับครูในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมตรงตามความสนใจ ความถนัด ความสามารถ และพอเหมาะกับเวลา ผู้วิจัยได้นำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้และหลักการสอนสังคมศึกษาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามลำดับ ดังมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ในการสอนสังคมศึกษา

ทฤษฎีการเรียนรู้มีอยู่หลายทฤษฎี แต่ทฤษฎีที่สำคัญในการสอนสังคมศึกษา มี 3 ทฤษฎี ซึ่ง ลัดดา ศิลาน้อย (2534) กล่าวไว้ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้พฤติกรรม (Behavioral Theories) เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นโดยมีสิ่งเร้า และการตอบสนอง เมื่อมีสิ่งเร้า พฤติกรรมตอบสนองจะเกิดขึ้นได้ ซึ่งสามารถสังเกตได้ นอกจากนั้นการวางระบบเงื่อนไขแบบการกระทำจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์ด้วย สำหรับทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มนี้วางพื้นฐานความคิดไว้ดังนี้

- 1) พฤติกรรมทุกอย่างเกิดขึ้นโดยการเรียนรู้ และสามารถสังเกตได้ ผลสำเร็จของการสอนสังคมศึกษา สามารถเห็นได้จากพฤติกรรม เช่น สีหน้า แววตา ท่าทาง รวมทั้งผลการทบทวนทดสอบ
- 2) พฤติกรรมแต่ละชนิดเป็นผลของการเรียนที่เป็นอิสระหลายอย่าง ผลของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการจัดประสบการณ์หลายชนิดและวิธีสอนที่แตกต่างกัน จะส่งผลต่อการเรียนรู้
- 3) แรงเสริมช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ ในการสอนสังคมศึกษาควรจะมีการจัดระบบการให้สิ่งเสริมแรงอย่างเหมาะสม

2. ทฤษฎีรับรู้ปัญญานิยม (Cognitive Theories) แนวความคิดของทฤษฎีนี้กล่าวว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น โดยการใช้หลักส่วนรวม ฉะนั้นในการเรียนสังคมศึกษาจะจัดเนื้อหาการเรียนจากส่วนรวม ไปทางส่วนย่อย เช่น การสอนประเทศเพื่อนบ้านครูควรสอนให้ผู้เรียนรู้เกี่ยวกับทวีปก่อน เพื่อให้เกิดโครงสร้างความรู้กว้างๆ โดยภาพรวมก่อน

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Observational Learning) ลักษณะของทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า การเรียนรู้เกิดจากผลของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม โดยทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน พฤติกรรมการเรียนรู้เกิดจากการสังเกตและการเอาใจใส่ รวมทั้งการใช้กระบวนการจดจำ

จากลักษณะของทฤษฎีการเรียนรู้ที่กล่าวมา จะเห็นว่าทั้ง 3 ทฤษฎีได้กล่าวถึงการเรียนรู้ที่ต้องการอาศัยกระบวนการจัดสิ่งเร้า หรือสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม เพื่อที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งครูผู้สอนสังคมศึกษาควรศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ และไม่ลืมที่จะนำมาเป็นพื้นฐานในการสอนสังคมศึกษา

2.3.2 การนำแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในวิชาสังคมศึกษา

สำหรับแนวทางในการนำแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งลัดดา ศิลาโนย (2534) ได้เสนอดังนี้

1. การเรียนการสอนสังคมศึกษาทุกครั้ง ควรมีการตั้งจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมาย
2. ต้องเข้าใจในพัฒนาการของนักเรียน ในวัยประถมศึกษาว่ามีความ แตกต่างตามระดับของอายุ เช่น นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-2 ชอบที่จะเคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง การสอนควรใช้กิจกรรมที่นักเรียนได้เคลื่อนไหว เช่น การใช้เกม การแบ่งกลุ่มอภิปราย
3. คำนึงถึงพัฒนาการและความพร้อมของนักเรียนเป็นหลัก การจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาจะได้ผลดี ต้องจัดให้เหมาะสมกับความสามารถตามวัย ความต้องการของผู้เรียน
4. ในการเรียนการสอน ควรแจ้งผลการเรียนรู้ เช่น การทดสอบ การตรวจแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนทราบทันทีซึ่งจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและพัฒนาตนเอง
5. ควรมีการฝึกฝนเช่นทำแบบฝึกหัด ทดสอบตามจุดประสงค์ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาดีขึ้น
6. การนำสิ่งแวดล้อมเข้ามาเชื่อมโยงกับการเรียนการสอน จะทำให้เกิดการเข้าใจในการเรียนมากขึ้น
7. ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เช่น การออกสำรวจอาชีพในชุมชน แล้วนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน
8. การสร้างแรงจูงใจ ทั้งแรงจูงใจภายในและภายนอก เป็นสิ่งที่ครูสามารถสร้างให้ผู้เรียนมีได้โดยการใช้เทคนิคการสอนและการเข้าใจด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย
9. ควรใช้สื่อประกอบบทเรียน เมื่อมีโอกาสอำนวย เพื่อให้การศึกษาบางเรื่องที่เป็นนามธรรม มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น
10. การเรียนการสอนสังคมศึกษาควรคำนึงถึงหลักความต้องการพื้นฐาน 5 ประการของมนุษย์ ในที่นี้ควรให้ผู้เรียนได้รับบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัย ได้รับการยกย่อง การยอมรับเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
11. การสอนสังคมศึกษา ควรให้ผู้เรียนมองเห็นภาพรวมของเนื้อหาก่อนที่จะให้รายละเอียดในส่วนย่อยเรื่องนั้นๆ
12. การฝึกให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์จริงในชีวิต โดยการใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อฝึกการแก้ปัญหา

13. ควรเริ่มสอนจากสิ่งที่ย้ายไปหาสิ่งที่ยาก
14. ควรให้แรงเสริมอย่างเหมาะสม ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้มีชีวิตชีวา
15. ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสดำเนินการด้วยตนเอง ซึ่งครูจะต้องกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในปัญหา และหาทางแก้ไขปัญหานั้น

ถ้าครูได้หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาสังคมดังกล่าวข้างต้นไปใช้ในการจัดกิจกรรมทุกครั้ง จะทำให้เกิดผลดีหลายประการโดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะมีแนวโน้มสูงขึ้น เจตคติที่ดีต่อการเรียนสังคม ก็จะตามมา

ฉะนั้นจากหลักการและทฤษฎีที่นำเสนอในเบื้องต้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา ลักษณะของผู้เรียน ความพร้อมจิตวิทยา และเจตคติของผู้เรียนต่อการเรียนสังคมศึกษา เป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อครูผู้สอน ซึ่งจะต้องศึกษาทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้งานที่สามารถที่จะนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในรูปของการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนด

2.3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่ดี

เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ประสบสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย ครูผู้สอนควรคำนึงถึงปัจจัยหลาย ๆ ประการ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมซึ่งจัดได้ว่าเป็นสื่อกลางที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ดีในที่สุด ซึ่งมีผู้เสนอแนะการสอนสังคมศึกษาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไว้ดังนี้

สมน อมรวิวัฒน์ (2519) ได้เสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยกล่าวถึงลักษณะของการจัดกิจกรรมที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. ควรส่งเสริมพัฒนาทุกๆ ด้านให้แก่ผู้เรียน
2. ควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกและมีส่วนร่วม เช่น การทำงานเป็นกลุ่ม การเล่นเกม การอภิปราย
3. ควรให้โอกาส และเห็นความสำคัญของนักเรียนทุกคนในชั้นเรียน
4. ควรฝึกวิธีการแสวงหาความรู้ และการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ครูควรแนะนำแหล่งความรู้ แหล่งข่าวเพื่อให้ผู้เรียนสามารถค้นหาข้อมูลด้วยตนเองได้
5. ควรส่งเสริมบรรยากาศที่สนุกสนาน เพื่อให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกและรู้สึกเป็นอิสระมากกว่าการถูกบังคับ

ส่วน กระทรวงศึกษาธิการ (2535) ได้กำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ไว้ดังนี้

1. จัดการเรียนการสอนให้เหมือนกับสภาพชีวิตที่เป็นจริง เพื่อให้นักเรียนนำไปใช้ได้
2. สอนเพื่อแก้ปัญหา และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ดีขึ้น
3. สอนให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์และความสำคัญของสิ่งต่างๆ ที่เรียนเพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น
4. สอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถสรุปเป็นความรู้นำไปใช้ได้
5. สอนโดยเน้นการปฏิบัติมากกว่าการท่องจำกฎเกณฑ์
6. สอนเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีต่างๆ ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน
7. สอนเพื่อพื้นฐานทางประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน และสามารถปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดีของชาติ
8. สอนจากสิ่งที่ใกล้ตัวออกไปสู่สิ่งไกลตัว โดยใช้วิธีต่างๆ เช่น การอภิปราย การทำงานกลุ่ม การแก้ปัญหา ฯลฯ

นายยา ภัทรแสงไทย (2525) ได้เสนอหลักเกณฑ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เนื้อหาสังคม ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอนต้องเกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียน
2. การจัดลำดับของกิจกรรมการเรียน ต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทั้ง 3 ประการของสังคมศึกษา คือ ความรู้พื้นฐานการคิด เจตคติ ความรู้สึกและค่านิยมกิจกรรมต้องพัฒนาทั้งวิชาการและทักษะทางสังคม
3. กิจกรรมการเรียนการสอนต้องสามารถทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้หลายอย่าง
4. การจัดกิจกรรมควรต่อเนื่องสัมพันธ์ จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม ไกลตัวไปสู่เรื่องใกล้ตัว
5. กิจกรรมการเรียนควรทำให้บังเกิดผลได้อย่างเต็มที่
6. กิจกรรมการเรียนควรทำทลายความสนใจของผู้เรียน และสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้เป็นอย่างดี

7. กิจกรรมการเรียนรู้ต้องให้เกิดความรู้ใหม่ที่เกิดจากการตีความรวบรวมความรู้ที่ได้จากการเกิด ความคิดรวบยอดของผู้เรียน

8. กิจกรรมการเรียนรู้เป็นการพัฒนาการคิด ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดแบบสืบสวนสอบสวนและแก้ปัญหาตามแนวทางของตน

จากการนำเสนอแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของ กระทรวงศึกษาธิการ(2526) สมุน อมรวิวัฒน์(2519) และ นาดยาภัทรแสงไทย (2525) สามารถสรุปแนวทางการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องในทิศทางเดียวกันได้ดังนี้

1. ควรตรวจสอบความรู้พื้นฐานก่อนการสอนเนื้อหาใหม่
2. ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย โดยเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงออก มีส่วนร่วม
3. ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการหาความรู้โดยการวิเคราะห์ รวบรวม ค้นคว้า ข้อมูลด้วยตนเองได้
4. บรรยายากในการเรียนควรริเริ่ม เป็นกันเอง ส่งเสริมประชาธิปไตยมากกว่าการบังคับ
5. ควรปลูกฝังการทำงานกลุ่ม เน้นความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม
6. ควรจัดเนื้อหา แบบบูรณาการ จัดลำดับการเรียนรู้จากเรื่องที่ย่างไปสู่ยาก หรือจากรูปธรรมไปหานามธรรม
7. ควรจัดระบบสิ่งเสริมแรงให้เหมาะสมกับความต้องการและให้ในเวลา โอกาสและปริมาณที่เหมาะสม

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนควรตระหนักอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางหรือทิศทาง ของการเรียนรู้ ฉะนั้น ความสำเร็จในการเรียนการสอนจึงมีผลมาจากการที่ครูรู้จักเลือกกิจกรรมที่ดี มีความเหมาะสมกับลักษณะความสนใจ ธรรมชาติของผู้เรียนมากที่สุด

2.3.4 การสอนทักษะที่สำคัญในการเรียนสังคมศึกษา

เนื่องจากเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีมากและค่อนข้างเป็นนามธรรม ครูผู้สอนจึงควรมีวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ และจัดระบบของความรู้เหล่านั้นได้ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะที่สำคัญๆ ซึ่ง ลัดดา ศิลาน้อย (2534) ได้แบ่งทักษะที่สำคัญสำหรับการสอนสังคมศึกษาออกเป็น 2 ทักษะที่สำคัญ คือ ทักษะทางวิชาการ และทักษะทางสังคม รายละเอียดของทักษะแต่ละอย่างมีดังนี้

1. ทักษะทางวิชาการ เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาความรู้ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของสังคมศึกษา ประกอบด้วยการอ่าน การเขียนการไต่ถาม การสร้างแผนภูมิ การเขียนไดอะแกรม

2. ทักษะทางสังคม เป็นทักษะที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งประกอบด้วยการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการร่วมมือ การวางแผน การอภิปราย แบ่งหน้าที่ผลัดกันทำ เป็นผู้นำ และผู้ตาม เป็นสมาชิกของกลุ่ม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เคารพกฎกติกา เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว จากที่กล่าวมาจะพบว่าทักษะทางสังคมนั้นเป็นทักษะที่สอดคล้องกับทักษะการทำงาน กลุ่มที่ผู้วิจัยต้องการเน้นในการวิจัยครั้งนี้ ฉะนั้นจึงขอเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับทักษะการทำงานกลุ่ม ดังนี้

1) การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่ครอบคลุมหมายด้วยการวางแผนร่วมกันในเรื่องของหน้าที่ ความรับผิดชอบและจุดมุ่งหมายในการประกอบกิจกรรม

2) ฝึกการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เมื่อมีการทำงานเป็นกลุ่มครูพยายามให้สมาชิกทุกคนได้แสดงความคิดเห็น และให้สมาชิกได้ยอมรับความคิดเห็น ถึงแม้จะไม่เห็นด้วยก็ตามควรที่จะยอมรับไม่แสดงกริยาไม่พอใจ

3) ฝึกการยอมรับความสามารถของผู้อื่น เช่นการผลัดเปลี่ยนหน้าที่ของการเสนอผลงานด้วยการรายงาน อภิปราย เสนอผลงาน ฯลฯ

4) พยายามให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนช่วยเหลือกลุ่ม หรือมีส่วนร่วมในการทำงาน สมาชิกต้องคิดว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่จะช่วยแก้ไขปัญหากกลุ่ม ความสำเร็จของงานถือเป็นความสำเร็จของกลุ่ม

5) ฝึกการวิเคราะห์ร่วมกันของผู้เรียน จากประสบการณ์ จากการเรียนรู้ จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ตนได้รับในระหว่างการทำงานกลุ่ม

ส่วน วารี ธีระจิตร (2534) ได้เสนอแนวทางในการฝึกฝน การทำงานกลุ่มย่อย ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมวางแผนการทำงานของกลุ่ม สมาชิกทุกคนเตรียมการทำงานกลุ่มร่วมกัน
2. การมีส่วนร่วมในการอภิปรายสมาชิกทุกคนต้องร่วมกันในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อภิปรายกันเพื่อหาข้อสรุป

3. ความรับผิดชอบในหน้าที่ บทบาทของสมาชิกทุกคนอาจจะได้รับไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ความถนัด แต่ทั้งนี้ สมาชิกย่อมมีสิทธิ์ที่จะช่วยเหลือกัน

4. การมีส่วนร่วมในการทำงาน โดยการจัดสรรงานภายในกลุ่มเพื่อให้สมาชิกได้มีโอกาสได้ทำงานตามความถนัด ความสามารถของแต่ละคน

5. การประเมินผล เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการทำงานกลุ่มที่สมาชิกทุกคนจะได้มีโอกาสร่วมกันประเมินผลงานการทำงานกลุ่มว่ามีข้อดี ข้อบกพร่องอย่างไร เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขร่วมกัน

พิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์ (2526) ได้เสนอแนวทางเกี่ยวกับการฝึกหัดให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานกลุ่มและมีมนุษยสัมพันธ์ โดยให้ผู้เรียนมีความสามารถดังนี้

1. ความสามารถที่จะรู้สึกเห็นใจผู้เรียน เช่น รู้สึกถึงความต้องการ ปัญหาความมุ่งหวังของผู้อื่นและมองเห็นสิ่งต่างๆ เหมือนอย่างที่คุณมองเห็นและเข้าใจ

2. ความสามารถในการสำรวจความรู้สึก ค่านิยม ความสามารถและจุดอ่อนของตนเองอย่างจริงจัง สืบเนื่องจากการเสนอความคิดของตนเองแล้วยอมรับฟังการวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่นโดยดี

3. ความสามารถที่จะเข้าใจคนในฐานะเอกลักษณ์คนไม่ใช่ฐานะพวกพ้องของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งคือยอมรับการเปลี่ยนแปลงกลุ่ม ยอมรับเพื่อนในกลุ่มใหม่

4. ความสามารถที่จะชี้แจงให้กันระหว่างข้อเท็จจริงกับความรู้สึกระหว่างสติปัญญา กับอารมณ์

5. ความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในฐานะสมาชิกของกลุ่มสร้างการยอมรับจากกลุ่มโดยพยายามให้ความร่วมมือและผลงานที่มีคุณค่า

จากทักษะการทำงานกลุ่มที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า พื้นฐานในการทำงานกลุ่มย่อมต้องอาศัยความร่วมมือ ความรับผิดชอบ และความเสียสละ จากสมาชิกแต่ละคนภายในกลุ่ม ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรฝึกหัดให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานกลุ่มและเกิดทักษะในการทำงานในที่สุด

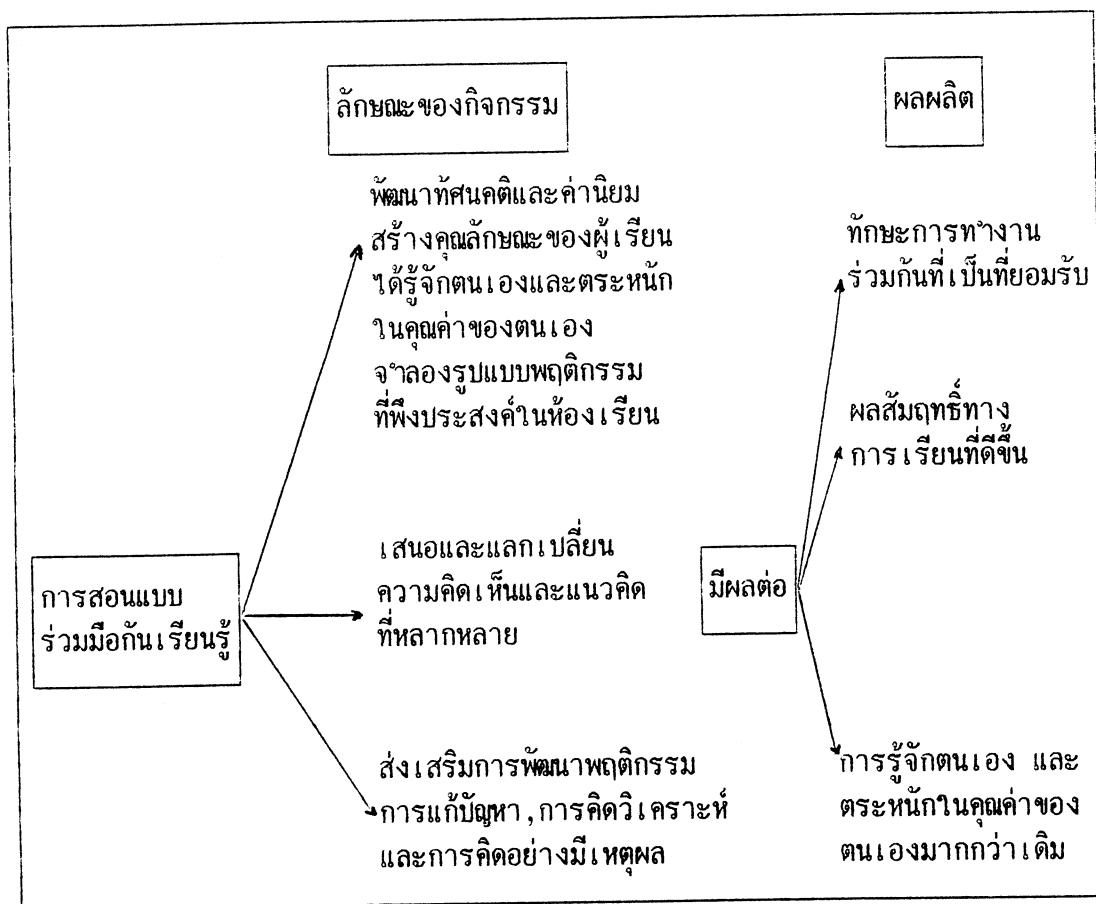
2.4 รูปแบบการสอนแบบร่วมมือเรียนรู้ ซึ่ง Borich (1992: อ้างถึงใน สุลัดดา ลอยฟ้า, 2536) ได้ให้รายละเอียดดังนี้

2.4.1 เป้าหมายและลักษณะของผลผลิตของการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ เป็นการจำลองรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ในห้องเรียน การเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวความคิดที่หลากหลายระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การพัฒนาพฤติกรรมการแก้ปัญหาการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีเหตุผลรวมทั้งการพัฒนาทักษะของผู้เรียน ให้รู้จักตนเองและเพิ่มคุณค่าของตนเอง จากกิจกรรมดังกล่าวจะมีผลต่อผู้เรียนโดยสรุปเป็น 3 ประการคือ

1. ความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียน (Cognitive Knowledge)
2. ทักษะทางสังคม โดยเฉพาะทักษะการทำงานร่วมกัน (Social Skills)
3. การรู้จักตนเองและตระหนักในคุณค่าของตนเอง (Self-Esteem)

ผู้วิจัยขอเสนอเป้าหมาย และลักษณะของผลผลิตของรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ที่ สุลัดดา ลอยฟ้า (2536) ได้สรุปกรอบแนวคิดของรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ดังแผนภาพที่ 2 ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 เป้าหมายและลักษณะของผลผลิตของรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ (Borich, 1992 : อ้างถึงใน สุลัดดา ลอยฟ้า, 2536)

2.4.2 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้

Joyce และ Weil (1986) ได้กล่าวว่าเทคนิคการร่วมมือกันเรียนรู้เป็นเทคนิคที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านสติปัญญา และด้านสังคม นอกจากนี้ เทคนิคการร่วมมือกันเรียนรู้ยังช่วยพัฒนาผู้เรียนทางด้านสติปัญญาให้เกิดการเรียนรู้จนบรรลุถึงขีดความสามารถสูงสุดได้ โดยมีเพื่อนในวัยเดียวกัน กลุ่มเดียวกัน เป็นผู้คอยแนะนำหรือช่วยเหลือ ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนที่อยู่ในวัยเดียวกันย่อมจะมีการใช้ภาษาสื่อสารที่เข้าใจง่ายกว่าครูผู้สอน

Slavin (1990) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่าการเรียนเป็นกลุ่ม เป็นเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ถูกพัฒนาขึ้น นักเรียนจะเสนอความคิดภายในกลุ่ม มีการทำงานร่วมกัน ทำให้บรรลุเป้าหมายและความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสมาชิกทุกคนภายในกลุ่ม ภายใต้นแนวคิด 3 ประการคือ

1. รางวัล หรือเป้าหมายของกลุ่ม
2. ความหมายของแต่ละบุคคล
3. โอกาสในการช่วยให้กลุ่มประสบผลสำเร็จของกลุ่มเท่าเทียมกัน

สำหรับรายละเอียดของแนวคิด 3 ประการดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

1. รางวัล หรือเป้าหมายของกลุ่ม ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องตั้งรางวัลไว้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพยายามในการเรียนรู้มากขึ้น และพยายามปรับพฤติกรรมของตนเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม รางวัลที่กำหนดอาจเป็นสิ่งของ ประกาศนียบัตร คำชมเชยการเชิดชูเกียรติ ฯลฯ แต่อย่างไรก็ตามผู้สอนควรชี้ให้ผู้เรียนทราบว่ากลุ่มไม่ควรแข่งขันกันเพื่อจุดประสงค์ที่ต้องการรางวัลเพียงอย่างเดียว

2. ความสามารถของแต่ละบุคคลในกลุ่มมีผลต่อรางวัลเพื่อเป้าหมายของกลุ่ม ผู้สอนต้องพยายามให้ผู้เรียนทราบว่า ถึงแม้จะเรียนเป็นกลุ่มแต่ในการวัดความก้าวหน้าของกลุ่มจะวัดจากความสามารถของแต่ละบุคคล ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้สอนจะทำการวัดความก้าวหน้าของกลุ่มจากความก้าวหน้าของแต่ละบุคคลในกลุ่มแล้วหาค่าเฉลี่ยของคะแนนความก้าวหน้าของทั้งกลุ่มเพื่อเป็นคะแนนความก้าวหน้าของกลุ่ม ดังนั้นจึงนับได้ว่าความสำเร็จหรือ ความก้าวหน้าของกลุ่มจะขึ้นกับความสามารถของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

3. โอกาสในการช่วยให้อีกกลุ่มประสบผลสำเร็จเท่าเทียมกัน ผู้เรียนต้องตระหนักว่าพวกเขาได้สร้างกลุ่มของเขาขึ้นมาด้วยกัน มิใช่เฉพาะผู้ใดผู้หนึ่งเท่านั้น ดังนั้น ผู้เรียนจะต้องปรับปรุงพฤติกรรมของเขาที่มีมาแต่เดิมให้ดีขึ้น เพื่อส่งผลให้อีกกลุ่มประสบความสำเร็จให้มากที่สุด ซึ่งจะเป็นผลโดยตรงต่อตัวเอง ดังนั้นจึงกล่าวต่อมาได้ว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงปานกลาง และต่ำ จะสามารถทำได้ดีเท่าๆ กัน และช่วยกันสร้างคุณค่าให้กับกลุ่มของตนได้

จากแนวความคิดที่กล่าวมาแล้วนั้นพอสรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือกันนั้นเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนรวมกลุ่มกันทำงาน สมาชิกทุกคนในกลุ่มช่วยเหลือกันเรียน นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้เกิดผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีทักษะการอยู่ร่วมกันทางสังคมของนักเรียนดีขึ้น ซึ่งสามารถเปรียบเทียบข้อแตกต่างระหว่างการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้กับการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมได้ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ กับ การเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิม

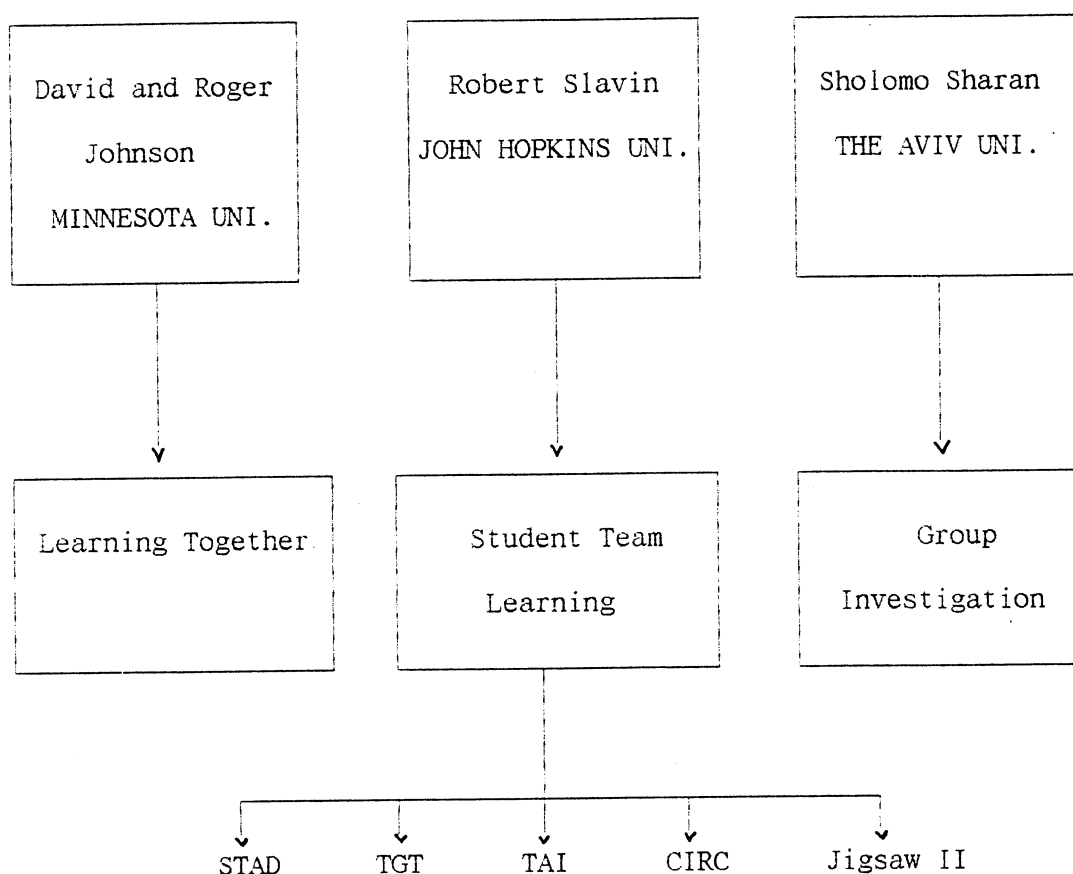
กลุ่มการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ (Cooperative Learning)	กลุ่มการเรียนแบบเดิม (Traditional Learning)
1. สมาชิกมีความรับผิดชอบร่วมกัน	1. มีความรับผิดชอบเฉพาะตนเอง
2. สมาชิกแต่ละคนรับผิดชอบในงานของตนเอง และสมาชิกกลุ่ม	2. สมาชิกแต่ละคนอาจจะไม่รับผิดชอบงานของตนเอง และของสมาชิกกลุ่ม
3. สมาชิกมีความสามารถที่แตกต่างกัน	3. สมาชิกมีความสามารถใกล้เคียงกัน
4. สมาชิกผลัดเปลี่ยนกันเป็นหัวหน้า	4. สมาชิกเลือกหัวหน้า
5. สมาชิกแบ่งความรับผิดชอบซึ่งกันและกัน	5. สมาชิกรับผิดชอบเฉพาะตนเอง
6. การประเมินผลเน้นวิธีการ และผลงาน	6. การประเมินผลเน้นที่ผลงาน
7. ครูจัดการสอนทักษะทางสังคม	7. ทักษะทางสังคมถูกละเลยไม่มีการสอน
8. ครูสังเกตการณ์ แนะนำการทำงานกลุ่ม	8. ครูละเลยไม่สนใจการทำงานกลุ่ม
9. ครูเน้นวิธีการทำงานกลุ่ม	9. วิธีการทำงานกลุ่มมีน้อย

ที่มา: เอกสารประกอบคำบรรยายการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ (สุลัดดา ลอยฟ้า, 2536)

2.4.3 รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้แบบต่างๆ

สำหรับรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ได้มีนักการศึกษาหลายๆ กลุ่มได้กล่าวไว้ ซึ่ง สุลัดดา ลอยฟ้า (2536) ได้สรุปและกำหนดเป็นแผนภาพรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้แบบต่างๆ ดังแผนภาพที่ 3 ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 3 รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้แบบต่างๆ

สำหรับรูปแบบการสอนโดยวิธีการร่วมมือกันเรียนรู้ที่จะเสนอต่อไปนี้เป็นรูปแบบ ซึ่งพัฒนาโดย Robert Slavin แห่งมหาวิทยาลัย John Hopkins ทั้งนี้ เนื่องจากรูปแบบการสอนที่ Slavin นำเสนอมีหลายๆ วิธี และมีหลักการ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้

การสอนวิชาต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตซึ่งมีรายละเอียดของรูปแบบต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.4.3.1 รูปแบบ STAD (Student Team Achivement Division)

เป็นการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ อีกประเภทหนึ่งในจำนวนหลายๆ ประเภท ซึ่งครูสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ลักษณะที่สำคัญของรูปแบบมี 6 ประการ ดังนี้

1. การกำหนดนักเรียนเข้ากลุ่ม
2. การเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น
3. การเรียนกลุ่มย่อย
4. การทดสอบย่อย
5. คะแนนความก้าวหน้าของแต่ละบุคคล
6. กลุ่มที่ได้รับการยกย่องหรือยอมรับ

ซึ่งแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การกำหนดนักเรียนเข้ากลุ่ม

เพื่อให้ได้กลุ่มที่สมดุลกันในแต่ละต้นต่อไปนี้เป็นคือ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนจากเก่ง ปานกลางและอ่อน เพื่อให้ระดับผลการเรียนโดยเฉลี่ยของนักเรียนแต่ละกลุ่มในชั้นใกล้เคียงกัน มีวิธีการในการจัดดังนี้คือ ครูผู้สอนกำหนดจำนวนกลุ่มโดยให้แต่ละกลุ่มมีนักเรียนประมาณ 4-6 คน ในที่นี้ขอกำหนดนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ชื่อกลุ่มให้กำหนดเป็นตัวอักษรหรือตัวเลขก็ได้ เช่น อักษรภาษาอังกฤษ A ถึง E จากนั้นครูผู้สอนจัดลำดับนักเรียน โดยใช้ผลการเรียนจากภาคเรียนที่ผ่านมาหรือผลจากการสอบก่อนเรียนมาใช้ในการจัดลำดับจากเก่งที่สุดไปยังอ่อนที่สุดก็ได้ จัดนักเรียนเข้ากลุ่มโดยเริ่มจากนักเรียนที่เก่งที่สุดให้อยู่กลุ่ม A ไปลงมาตามลำดับเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงคนที่ 5 อยู่กลุ่ม E จัดเป็น 1 รอบ ส่วนรอบที่ 2 เริ่มใหม่จากคนที่ 6 จัดเข้าอยู่กลุ่ม E คนที่ 7 อยู่กลุ่ม D ไปเรื่อยๆ โดยรอบที่ 2 จะเป็นการไล่กลุ่มทวนขึ้นมาจนถึง A อีก และรอบที่ 3 จะเป็นการไล่กลุ่มใหม่ลงไปตามลำดับอีกครั้ง ง่ายๆ ตามระบบไล่ลงและขึ้นตามลำดับจนครบทุกคน ซึ่งแสดงได้ดังตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 วิธีการจัดนักเรียนเข้ากลุ่มตามความสามารถทางการเรียน

ระดับผู้เรียน	ชื่อลำดับผู้เรียน	ทีมที่สังกัด
นักเรียนที่เรียนเก่ง	1	A
	2	B
	3	C
	4	D
	5	E
นักเรียนที่เรียนปานกลาง	6	E
	7	D
	8	C
	9	B
	10	A
	11	A
	12	B
	13	C
	14	D
	15	E
นักเรียนที่เรียนอ่อน	16	E
	17	D
	18	C
	19	B
	20	A
นักเรียนทั้งหมด	20 คน	

2. การเสนอทเรียนต่อทั้งชั้น

ในขั้นแรกของการดำเนินกิจกรรมจะเป็นการสอนเนื้อหาสาระตลอดจนการใช้สื่อต่างๆ ประกอบการสอนในชั้นเรียน โดยครูเสนอทเรียนต่อทั้งชั้นโดยใช้กิจกรรมที่เหมาะสมกับบทเรียน ทั้งนี้ครูผู้สอนจะต้องทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอด (Concept) เกี่ยวกับเรื่องที่เรียนให้ได้

3. การเรียนกลุ่มย่อย

ภายในกลุ่มหนึ่งๆ จะประกอบด้วยสมาชิก 4-5 คน ซึ่งจะต้องทำคะแนนให้แก่กลุ่มของตนเองให้มากที่สุด การจัดทีมจะคละกันในด้านความสามารถและเพศหน้าที่ของกลุ่มคือการให้สมาชิกแต่ละคนพยายามแสดงความรู้ความสามารถร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในบทเรียนอย่างแจ่มชัด อันจะทำให้สมาชิกภายในกลุ่มแต่ละคนทำคะแนนจากการทดสอบย่อยให้ได้มากที่สุด หลังจากทีครูเสนอเนื้อหาสาระตลอดจนสื่อต่างๆ ในชั้นเรียนเสร็จแล้ว การทำกิจกรรมกลุ่มย่อย นักเรียนจะศึกษาจากบัตรงาน บัตรกิจกรรมหรือเนื้อหาของแต่ละคน โดยสมาชิกในกลุ่มจะทำการปรึกษาหารือร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ตลอดจนแก้ไขในสิ่งที่เพื่อนร่วมกลุ่มทำผิดพลาดหน้าที่ของทีมและหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มจึงต้องเกื้อกูลกันกล่าวคือ สมาชิกในกลุ่มจะทำทุกอย่างให้ดีที่สุด เพื่อให้คะแนนความก้าวหน้าของตนเองและของกลุ่มดีขึ้น

4. การทดสอบย่อย

หลังจากปฏิบัติกิจกรรมคือ ศึกษาเนื้อหาสาระและร่วมกันแก้ไข ปัญหาต่างๆ ในกลุ่มได้แล้ว ประมาณ 1-2 คาบ จะมีการทดสอบย่อย โดยผู้เรียนแต่ละคนจะทำแบบทดสอบด้วยตนเอง ไม่มีการช่วยเหลือกันเหมือนตอนปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มย่อย ทุกคนจะทำคะแนนให้ดีที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้เพื่อจะสามารถให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย

5. คะแนนความก้าวหน้าของสมาชิกแต่ละคน

เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ประการหนึ่งที่ว่าสมาชิกแต่ละคนมีโอกาที่จะช่วยเหลือกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จเท่าเทียมกันไม่ว่า นักเรียนจะจัดอยู่ในกลุ่มเรียนเก่ง ปานกลาง หรืออ่อน ดังนั้น การคิดคะแนนของกลุ่มจึงคิดคำนวณจากคะแนนของความก้าวหน้าของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มโดยที่แต่ละคนจะมีคะแนนพื้นฐานไม่เท่ากัน ครูจะกำหนดคะแนนพื้นฐานสำหรับแต่ละคนจากผลการสอบครั้งหลังสุด ผู้เรียนแต่ละคนต้องพยายาม

ทำคะแนนจากการทดสอบย่อยให้ได้มากกว่าคะแนนพื้นฐานของตน คะแนนความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคนขึ้นอยู่กับการทำคะแนนให้ได้มากกว่าคะแนนพื้นฐานของตนเองมากน้อยเพียงใด ซึ่งคะแนนพื้นฐานของแต่ละบุคคล ครูผู้สอนอาจใช้คะแนนทดสอบก่อนเรียนที่คิดเทียบ 100 คะแนน หรือคะแนนจากการสอบวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจากภาคเรียนที่ผ่านมา กำหนดเป็นคะแนนพื้นฐานก็ได้ ในการคิดคะแนนความก้าวหน้าของสมาชิกแต่ละคนมีเกณฑ์ในการคิดแสดงดังตารางที่ 3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 เกณฑ์ในการคำนวณคะแนนความก้าวหน้า

คะแนนจากการทดสอบย่อย	คะแนนความก้าวหน้า
1. ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนพื้นฐานมากกว่า 10 คะแนน	0
2. ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนพื้นฐาน 1-10 คะแนน	10
3. ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนพื้นฐาน 1-10 คะแนน	20
4. ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนพื้นฐานเกิน 10 คะแนน	30
5. ผลงานของกลุ่มที่สมบูรณ์ที่สุด	30

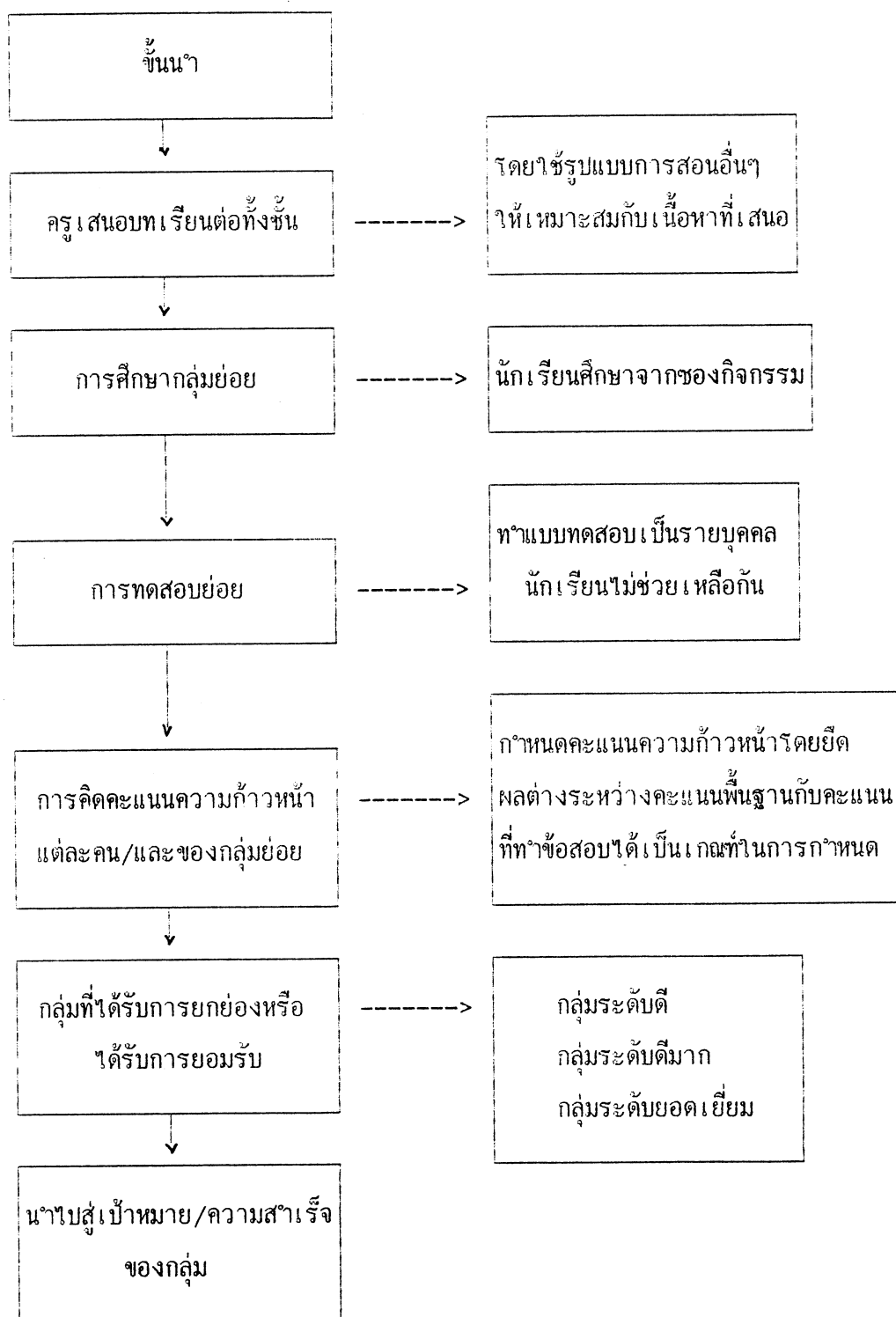
หมายเหตุ คะแนนที่นำมาเทียบค่าคะแนนความก้าวหน้าจะต้องมาจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน

6. กลุ่มที่ได้รับการยกย่องหรือยอมรับ

กลุ่มแต่ละกลุ่มจะได้รับการรับรองหรือได้รับรางวัลต่างๆ ก็ต่อเมื่อสามารถทำคะแนนของกลุ่มได้มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เกณฑ์การตัดสินกลุ่มที่ควรได้รับการยกย่องหรือยอมรับ เกณฑ์ในการตัดสินกลุ่มที่ควรได้รับการยกย่องหรือยอมรับอาจกำหนดดังนี้

กลุ่มระดับดี	คะแนนความก้าวหน้าของกลุ่ม เท่ากับ 15-19
กลุ่มระดับดีมาก	คะแนนความก้าวหน้าของกลุ่ม เท่ากับ 20-24
กลุ่มระดับยอดเยี่ยม	คะแนนความก้าวหน้าของกลุ่ม เท่ากับ 25-30

สรุปรูปแบบการสอนโดยการร่วมมือกันเรียนรู้ ตามวิธี STAD ซึ่ง สุลัดดา ลอยฟ้า
(2536) ได้สรุปดังแผนภาพที่ 4 ต่อไปนี้

2.4.3.2 รูปแบบ TGT (Teams Games Tournament)

สำหรับรูปแบบ TGT เป็นรูปแบบที่ Robert Slavin และคณะ (อ้างถึงใน สุลัดดา ลอยฟ้า, 2536) ได้พัฒนารูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้แบบ TGT ขึ้น ซึ่งลักษณะใกล้เคียงกับรูปแบบ STAD แต่จะไม่มี การทดสอบ จะใช้วิธีการเล่นเกมการแข่งขันตอบ ปัญหาแทน ซึ่งประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญ 4 ประการคือ การนำเสนอทเรียนต่อทั้งชั้น การเรียนกลุ่มย่อย การเล่นเกมแข่งขันตอบปัญหา และการยกย่องทีมที่ประสบผลสำเร็จ

1. การนำเสนอทเรียนต่อทั้งชั้น มีลักษณะเช่นเดียวกับรูปแบบ STAD ขั้นนี้ครูควรกระตุ้นหรือชี้ให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของบทเรียนก่อนเริ่มเรียน ซึ่ง อาจทำได้โดยการระดมสมอง อภิปราย หรือเสนอแนะโดยตรงจากครูเพื่อให้นักเรียนจะได้รู้ว่า เรื่องที่กำลังจะเรียนคืออะไร สำคัญอย่างไร น่าสนใจอย่างไร เพราะจะมีผลต่อการกระตือรือร้น ในการเรียนและการทำงานที่ครูกำหนดให้ในกลุ่มย่อย นอกจากนี้ขั้นนี้เสนอเนื้อหาหรือพัฒนาความคิดและหลักการ ครูควรเสนอตัวอย่างที่น่าสนใจ ชัดเจน และสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียน

2. การเรียนกลุ่มย่อย มีลักษณะเช่นเดียวกับรูปแบบ STAD ข้อควรคำนึงในการทำกิจกรรมขั้นนี้คือ งานของกลุ่มจะเดินได้ดีก็ต่อเมื่อสมาชิกในกลุ่มส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ซึ่งมีจุดที่น่าสนใจ 5 ประการคือ

1) ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มนักเรียน สมาชิกในกลุ่มรักและศรัทธาซึ่งกันและกันหรือไม่ นักเรียนได้รับการเสริมแรงให้ทำงานที่มีผลงาน และชมเชยเพื่อนที่ทำดีหรือไม่นักเรียนตระหนักถึงบทบาทของตนเองในกลุ่มหรือไม่ นักเรียนทุกคนทำงานร่วมกันอย่างแท้จริงหรือไม่

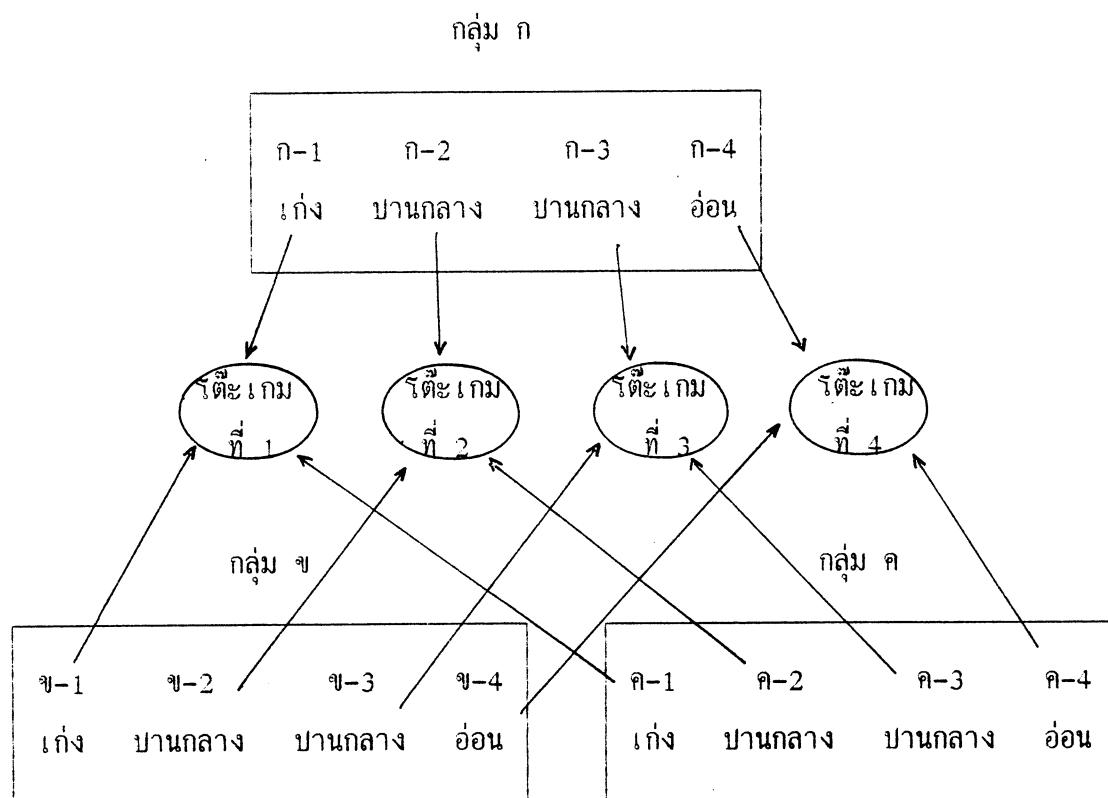
2) บทบาทของสมาชิกในกลุ่ม นักเรียนทุกคนในกลุ่มมีบทบาทที่ชัดเจน เช่น ผู้อ่าน ผู้บันทึก ผู้รายงาน ผู้คำนวณ ผู้จับเวลา ผู้ตรวจเช็คงาน ผู้คอยให้กำลังใจ ผู้ประสานงานกับกลุ่มอื่น เป็นต้น

3) ความรับผิดชอบ กลุ่มรับผิดชอบต่องานส่วนบุคคลหรืองานกลุ่มมากน้อยเพียงใด การช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนให้เรียนรู้หรือบรรยายคาสาในห้องเรียนและภายในกลุ่มมีลักษณะของความช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากกว่าการแข่งขันหรือไม่

4) การช่วยเหลือ ครูติดตามความก้าวหน้าของกลุ่ม และให้ความช่วยเหลือเมื่อกลุ่ม หรือเมื่อบุคคลในกลุ่มแก้ไขไม่ได้หรือไม่ การช่วยเหลือของครูช่วยให้นักเรียนแก้ปัญหาได้หรือไม่ หรือครูแก้ปัญหาแล้วบอกคำตอบแก่นักเรียนเสียเอง ครูทำบันทึกผลงานของกลุ่ม วิธีแก้ปัญหาและวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม แล้วแจ้งให้ทุกคนทราบหรือไม่

5) การอภิปรายและสอนเพิ่มเติม ครูได้สอนเพิ่มเติมหรือสรุปใจความสำคัญหรือไม่ ครูทำการสอนทักษะกระบวนการกลุ่มเพื่อเพิ่มความสัมพันธ์และประสิทธิผลของงานกลุ่ม และสอนบทบาทกระบวนการทำงานหรือไม่ เมื่องานกลุ่มสิ้นสุดลงทั้งครูและนักเรียนประเมินผลงานของกลุ่มทั้งในด้านวิชาการและสังคมของนักเรียนหรือไม่

3. การเล่นเกมแข่งขันตอบปัญหา เกมเป็นการแข่งขันตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของบทเรียนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจในบทเรียน เกมประกอบด้วยผู้เล่น 3 คน ซึ่งแต่ละคนจะเป็นตัวแทนของกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่ม การกำหนดนักเรียนเข้ากลุ่มเล่นเกมจะยึดหลักนักเรียนที่มีความสามารถใกล้เคียงกันแข่งขันกัน กล่าวคือนักเรียนเก่งของแต่ละกลุ่มแข่งขันกัน นักเรียน ปานกลางแข่งขันกัน และนักเรียนอ่อนแข่งขันกันดังแผนภาพที่ 5

แผนภาพที่ 5 การจัดกลุ่มนักเรียนเข้าโตะเกมเพื่อแข่งขันตามวิธี TGT

การที่นักเรียนที่มีความสามารถทัดเทียมกันจากแต่ละกลุ่มแข่งขันกันเพื่อให้นักเรียนแข่งขันกับตนเอง และนักเรียนแต่ละคนมีโอกาสดำเนินการช่วยเหลือกลุ่มประสบผลสำเร็จเท่าเทียม ถ้านักเรียนแต่ละคนเตรียมตัวให้ดีที่สุด การแข่งขันเกมจะกระทำประมาณสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง หลังจากแข่งขันเกมไปแล้ว สัปดาห์ต่อไปนักเรียนอาจจะถูกเปลี่ยนไปแข่งขันกับโต๊ะ เกมอื่นขึ้นอยู่กับผลการแข่งขันของสัปดาห์ก่อนว่าผลการแข่งขันนักเรียนอยู่ในตำแหน่งใด ถ้าได้ตำแหน่งที่ 1 อาจจะถูกลื่อนไปแข่งขันกันในโต๊ะเกมที่สูงกว่า (เช่นจากโต๊ะ 4 ไปยังโต๊ะ 3) ถ้าได้ตำแหน่งที่ต่ำสุดท้ายเขาอาจจะถูกลื่อนลงไปแข่งขันในโต๊ะเกมที่ต่ำกว่า (เช่นจากโต๊ะ 1 ไปยังโต๊ะ 2)

4. การยกย่องทีมที่ประสบผลสำเร็จ ทีมที่มีคะแนนรวมถึงเกณฑ์ที่กำหนดจะได้รางวัลหรือได้รับการยกย่อง เกณฑ์ที่กำหนดจะใช้เกณฑ์เกี่ยวกับรูปแบบ STAD

สรุปขั้นตอนของการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ TGT ได้ดังนี้

- 1) ครูเสนอความรู้แก่ผู้เรียนในชั้นเรียน
- 2) นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มโดยศึกษาเนื้อหาในบัตรงานให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง ซึ่งในขั้นตอนนี้ครูที่เก่งจะได้สอนนักเรียนที่ยังไม่เข้าใจได้
- 3) การแข่งขัน นักเรียนแต่ละคนเป็นตัวแทนของกลุ่มเข้าแข่งขันทางวิชาการกับตัวแทนกลุ่มอื่นๆ ที่มีความรู้ความสามารถเท่าเทียมกัน
- 4) การยกย่องกลุ่ม คะแนนของกลุ่มนี้จะขึ้นอยู่กับคะแนนที่ได้จากการแข่งขันของสมาชิกแต่ละคนโดยจะนำผลคะแนนของกลุ่มประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน กลุ่มที่ได้รับการรับรองว่าเป็นกลุ่มระดับดี กลุ่มระดับดีมาก หรือกลุ่มระดับยอดเยี่ยม ก็จะต้องทำคะแนนให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2.4.3.3 รูปแบบ TAI (Team Assisted Individualization) เป็นรูปแบบการสอนแบบร่วมมือการเรียนรู้ในลักษณะผสมผสานรูปแบบแรกของ Slavin และคณะ (1986) ซึ่งได้พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการสอนวิชาคณิตศาสตร์ เป็นรูปแบบการสอนที่ผนวกแนวคิดของการสอนแบบร่วมมือกับการเรียนรู้กับการสอนรายบุคคล (Individualization Instruction) โดยมุ่งตอบสนองต่อลักษณะและความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียนรูปแบบ TAI ได้ถูกพัฒนาขึ้นโดยใช้หลักการของการร่วมมือกันเรียนรู้มาใช้แก้ปัญหา หรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการสอนรายบุคคลอันได้แก่ งานที่หนักมากของครูเกี่ยวกับการตรวจผลงานและควบคุมโปรแกรมการเรียน

ของนักเรียนแต่ละคน การออกแบบรูปแบบการสอนรูปแบบ TAI จึงมีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการได้แก่
 1. ลักษณะที่ต้องยึดถือและองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบ TAI ซึ่งแต่ละประการมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. หลักเกณฑ์ที่ยึดถือในการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ TAI มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) ครูต้องลดบทบาทลงในการจัดการและการตรวจผลงาน
 ของนักเรียน
- 2) ครูจะต้องใช้เวลาอย่างน้อยครึ่งหนึ่งในการสอนและการตรวจ
 ผลงานกลุ่มเล็กในแต่ละบทเรียน
- 3) การจัดระบบการเรียนการสอน และการตรวจผลงานจะต้อง
 ง่าย ไม่ซับซ้อนเพื่อให้ให้นักเรียนสามารถดำเนินการได้แทนครู
- 4) เอกสารประกอบหน่วยการเรียนรู้จะต้องอยู่ในลักษณะที่กระตุ้น
 ความสนใจของนักเรียนให้อยากเรียนและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างถูกต้องและรวดเร็ว รวมทั้ง
 อยากศึกษาต่อเนื่องจากจบเนื้อหาในแต่ละบทเรียน และไม่สามารถประสพผลสำเร็จได้โดยการโกง
 หรือใช้วิธีลัดอื่นใด
- 5) ควรมีวิธีการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของนักเรียนก่อน
 เริ่มการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนักเรียนจะได้ไม่ต้องเสียเวลาเรียนเนื้อหาที่ตนเองรู้แล้ว หรือ
 เพื่อป้องกันปัญหาที่นักเรียนจะต้องเรียนรู้เนื้อหาที่ยากเกินไปที่จะศึกษาดด้วยตนเองได้ เพราะขาด
 ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นทำให้ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากครูมากเกินไป ตรวจสอบความรู้ความ
 เข้าใจของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้ทราบระดับความสามารถของนักเรียน และสามารถ
 จัดบทเรียนที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล หน้าที่ของครูจะต้องแบ่ง เนื้อหาออกเป็นหน่วย
 ย่อยแล้วจัดเตรียมหน่วยการเรียนรู้ย่อยๆ เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะและความสามารถของนักเรียน
 แต่ละคนตามผลของการทดสอบ
- 6) นักเรียนจะต้องสามารถตรวจผลงานเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม
 ถึงแม้ว่านักเรียนผู้นั้นอาจจะเรียนในหน่วยการเรียนรู้ต่ำกว่าเพื่อนนักเรียนที่เขาจะต้องตรวจผลงาน
 ให้ก็ตาม กล่าวคือระบบการตรวจผลงานจะต้องง่ายไม่ซับซ้อนและไม่เป็นปัญหาต่อผู้ตรวจ

7) ระบบการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบ TAI จะต้อง
ง่าย ทั้งสำหรับครูและนักเรียน ไม่สิ้นเปลือง ยึดหยุ่นได้ รวมทั้งไม่จำเป็นต้องมีครูผู้ช่วย

8) รูปแบบการสอนจะต้องสร้างเงื่อนไขเพื่อพัฒนาทัศนคติใน
ทางบวกของนักเรียนต่อเพื่อนนักเรียน โดยการจัดให้มีการร่วมมือกับนักเรียน ทำงานในกลุ่มย่อย
การพึ่งพาซึ่งกันและกันในการเชิงวิชาการและการยอมรับคุณค่าซึ่งกันและกัน

Slavin และคณะได้วิจัยและพัฒนาแบบการสอนแบบ TAI โดยยึดตามเกณฑ์ที่กล่าวไว้
ข้างต้น ในปี 1984 และ 1985 พร้อมทั้งได้ปรับปรุงแก้ไขจนเป็นที่ยอมรับและนำไปใช้ใน
ห้องเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

2. องค์ประกอบของรูปแบบ TAI

ในการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการสอน TAI ซึ่ง Slavin มุ่ง
พัฒนาเพื่อสอนในระดับประถมศึกษาปีที่ 3-6 แต่ในปัจจุบันรูปแบบ TAI ได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ใน
การเรียนการสอนในระดับที่สูงขึ้นด้วยจนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษา ลักษณะของรูปแบบการสอนแบบ
TAI มีองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

1) กลุ่มย่อย นักเรียนจะถูกแบ่งเป็นกลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มจะ
ประกอบด้วยนักเรียนประมาณ 4-5 คน โดยยึดหลักการกำหนดนักเรียนเข้ากลุ่ม 2 ประการด้วย
กัน ประการแรกคือความหลากหลายของสมาชิกในกลุ่มทั้งในด้านความรู้ความสามารถในการเรียน
และเพศ กล่าวคือกลุ่มย่อยจะประกอบไปด้วยนักเรียนที่เก่ง ปานกลาง และอ่อนด้อยกันไป รวม
ทั้งประกอบด้วยทั้งนักเรียนชายและหญิงในกลุ่มเดียวกัน ประการที่สองคือ ความสามารถโดยเฉลี่ย
ของแต่ละกลุ่มควรใกล้เคียงกัน รายละเอียดของวิธีการจัดนักเรียนเข้ากลุ่มย่อยเพื่อให้บรรลุตาม
หลักการดังกล่าวข้างต้นจะเหมือนกับของรูปแบบการสอน STAD และรูปแบบ TGT

2) การทดสอบจัดอันดับ ก่อนเริ่มเรียนตามโปรแกรมของรูปแบบ
TAI นักเรียนจะต้องได้รับการทดสอบความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาว่ามีมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะ
กำหนดหน่วยการเรียนรู้ที่จะเริ่มต้นให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของนักเรียนแต่ละคน

3) เอกสารประกอบหน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน
ตามรูปแบบ TAI ส่วนใหญ่ นักเรียนจะเรียนจากเอกสารประกอบหน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเพื่อ
ให้นักเรียนได้เรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งจะกระทำหลังจากที่ได้เรียนแนวคิดหลักจากครูในการสอนกลุ่ม

เล็กแล้ว วิทยุที่นักเรียนแต่ละคนอาจจะเริ่มเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับผลการทดสอบก่อนเข้าโปรแกรม ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะประกอบด้วยเอกสารต่างๆ ดังนี้

(1) บัตรเนื้อหา บัตรเนื้อหาจะประกอบด้วยเนื้อหาโดยสรุปของหน่วยการเรียนรู้ซึ่งเนื้อหาดังกล่าวครูได้ทำการสอนแล้วในชั้นการสอนกลุ่มเล็ก การระบุทักษะที่นักเรียนจะต้องเรียนรู้และฝึกฝน รวมทั้งบอกขั้นตอนหรือเทคนิควิธีที่สำคัญในการแก้ปัญหา

(2) บัตรกิจกรรม ชุดของบัตรกิจกรรมจะประกอบด้วยบัตรกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะย่อย หรือมโนคติย่อยต่างๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะหรือมโนคติหลักที่ระบุไว้ในบัตรเนื้อหา โดยปกติหนึ่งบัตรจะฝึกทักษะหรือมโนคติย่อยเพียงอย่างเดียว ในแต่ละบัตรกิจกรรมจะประกอบด้วยคำถามหรือปัญหาที่จะให้นักเรียนฝึกตอบหรือแก้ปัญหามีประมาณ 16 ปัญหา โดยแบ่งออกเป็นชุดชุดละประมาณ 4 ปัญหา แต่ละชุดจะคู่ขนานกัน

(3) แบบทดสอบย่อย ประกอบด้วยแบบทดสอบที่ประเมินความรู้ความสามารถในมโนคติหรือทักษะที่ใช้ในหน่วยการเรียนรู้โดยปกติแบบทดสอบจะมี 2 ชุด คือ ชุด A และชุด B ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่คู่ขนานกัน แต่ละชุดจะมีข้อคำถามประมาณ 10 ข้อ

(4) แบบทดสอบประจำหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วยคำถามประมาณ 15 ข้อ

(5) บัตรเฉลย ประกอบด้วย บัตรเฉลยประกอบบัตรกิจกรรม แต่ละบัตร บัตรเฉลยแบบทดสอบย่อยทั้ง 2 ชุด และบัตรเฉลยของแบบทดสอบประจำหน่วยการเรียนรู้

4) การสอนกลุ่มเล็ก ทุกชั่วโมงครูจะสอนบทเรียนของแต่ละหน่วยการเรียนรู้แก่นักเรียนกลุ่มเล็ก ซึ่งเรียนในหน่วยการเรียนรู้เดียวกันหรือใกล้เคียงกันจุดประสงค์การสอนเพื่อสอนมโนคติหลักของบทเรียน โดยใช้สื่อการสอนทั้งรูปธรรมและกึ่งรูปธรรม รวมทั้งการสาธิตและยกตัวอย่างประกอบเพื่อความเข้าใจ การสอนจะเน้นความเข้าใจมโนคติความสัมพันธ์ระหว่างมโนคติ สถานการณ์ปัญหาในชีวิตประจำวัน ในขณะที่ครูสอนนักเรียนกลุ่มเล็กที่เรียนในหน่วยการเรียนรู้เดียวกัน นักเรียนที่เหลืออื่น ๆ จะทำงานหรือศึกษาด้วยตนเองจากเอกสารประกอบหน่วยการเรียนรู้ที่กลุ่มย่อยของตน ครุมีเวลาสอนกลุ่มเล็กได้เพราะนักเรียนในกลุ่มเขาสามารถช่วยเหลือกันได้ใน การตรวจคำตอบ หรือช่วยเพื่อนในกรณีที่ไม่เข้าใจในเอกสารที่กำลังศึกษาอยู่

5) วิธีการเรียนในกลุ่มย่อย หลังจากการทดสอบเพื่อให้นักเรียนเข้าโปรแกรมการเรียนของแต่ละคน ครูจะกำหนดหน่วยการเรียนรู้ที่นักเรียนแต่ละคนจะเริ่มต้นให้แต่ละคนจะเรียนจากเอกสารในหน่วยการเรียนรู้ของตนในกลุ่มย่อยของตนซึ่งมีลำดับขั้นดังนี้

(1) ในกลุ่มย่อยของแต่ละกลุ่ม (4-5 คน) นักเรียนจะจับคู่กัน หรือจัดกลุ่ม 3 คน เพื่อตรวจผลงานให้กันและกัน

(2) นักเรียนจะได้รับแจกเอกสารประกอบหน่วยการเรียนรู้ที่ตนเริ่มต้นเรียนโดยเริ่มจากการอ่านบัตรเนื้อหา อาจจะถามเพื่อนร่วมทีมในกรณีที่มีปัญหา หลังจากนั้นจะเริ่มศึกษาและทำกิจกรรมจากบัตรกิจกรรมแรกในชุดบัตรกิจกรรม

(3) การศึกษาจากบัตรกิจกรรมมีขั้นตอนดังนี้ บัตรกิจกรรมแต่ละบัตรจะประกอบด้วยชุดคำถามชุด 4 คำถาม ตอบคำถามชุด 4 คำถามแรกก่อน (ปัญหาที่ 1-4) จากนั้นให้คู่มิตรของตนตรวจคำตอบได้จากบัตรเฉลย ถ้า 4 ปัญหาแรกตอบถูกต้อง นักเรียนสามารถจะศึกษาบัตรกิจกรรมถัดไปซึ่งเป็นบัตรกิจกรรมที่ฝึกทักษะหรือแนวคิดที่สูงขึ้นไป ถ้านักเรียนตอบคิดให้โอกาสนักเรียนศึกษาและตอบปัญหาในชุด 4 ปัญหาถัดไป (ปัญหาที่ 5-8) เมื่อตอบเสร็จให้เพื่อนคู่มิตรตรวจคำตอบให้ ถ้าตอบถูกต้องก็สามารถเปลี่ยนไปศึกษาจากบัตรกิจกรรมถัดไปได้ ถ้าไม่ถูกต้องก็จะต้องไปฝึกตอบคำถามในชุดต่อไปอีก ทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆ จนกระทั่งตอบได้ถูกต้องถ้าหมดชุดปัญหาแล้วยังทำไม่ถูกต้องทั้งหมด จะต้องไปพบครูเพื่อครูจะวิเคราะห์ถึงปัญหาและสอนเสริมให้อีกครั้งหนึ่ง อนึ่งในระหว่างตอบปัญหาในบัตรกิจกรรม ถ้านักเรียนไม่เข้าใจสามารถถามเพื่อนในกลุ่มย่อยให้อธิบายเพื่อช่วยแก้ปัญหาให้

(4) เมื่อนักเรียนสามารถตอบคำถามได้ 4 คำถามติดต่อกันในบัตรกิจกรรมบัตรสุดท้ายแล้ว นักเรียนสามารถทำการทดสอบในแบบทดสอบย่อย ชุด A ซึ่งมีคำถามทั้งหมด 10 คำถาม นักเรียนจะต้องทำแบบทดสอบด้วยตนเอง โดยไม่มีการช่วยเหลือเพื่อนในทีมเมื่อเสร็จแล้วให้เพื่อนคู่มิตรตรวจให้คะแนน ถ้าทำถูกต้องอย่างน้อย 8 ใน 10 เพื่อนคู่มิตรจะเซ็นกำกับในกระดาษคำตอบเพื่อแสดงว่านักเรียนสามารถที่จะทำการทดสอบจากแบบทดสอบประจำหน่วยการเรียนรู้ได้ แต่ถ้าทำข้อสอบ ชุด A ได้น้อยกว่า 8 ข้อ ครูจะต้องเรียกพบเพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาของนักเรียนพร้อมสอนซ้ำในเนื้อหาที่ไม่เข้าใจอีกครั้ง แล้วให้ทำแบบทดสอบ ชุด B ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่คู่ขนานกับแบบทดสอบ ชุด A

(5) เมื่อนักเรียนสอบผ่านข้อสอบชุด A หรือชุด B แล้ว นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบประจำหน่วยการเรียนรู้ได้ โดยการนำกระดาษคำตอบที่มีลายเซ็นของเพื่อนคู่ทีมไปแสดงต่อนักเรียนที่ทำหน้าที่ตรวจสอบเพื่อขอทำแบบทดสอบประจำหน่วยการเรียนรู้ จากนั้น นักเรียนทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบให้คะแนน ถ้าได้คะแนนอย่างน้อย 12 ใน 15 คะแนนจะสามารถเลื่อนไปศึกษาหน่วยการเรียนรู้ต่อไปได้ ถ้านักเรียนที่ทำได้น้อยกว่า 12 ข้อ ครูจะเรียกพบและสอนซ่อมเสริมต่อไป

6) คะแนนของทีมและทีมที่ได้รับการยกย่อง การคิดคะแนนของทีมกระทำทุกสัปดาห์ ซึ่งคิดคำนวณจากจำนวนหน่วยการเรียนรู้ที่ได้ของสมาชิกในกลุ่ม และคะแนนโดยเฉลี่ยที่สมาชิกทำได้จากแบบทดสอบประจำหน่วยการเรียนรู้ ครูและนักเรียนจะช่วยกันกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาว่าทีมใดจะได้รับการยกย่องว่าเป็น "ทีมยอดเยี่ยม" "ทีมเก่งมาก" หรือ "ทีมเก่ง"

7) การสอนทั้งชั้น ประมาณทุก 3 สัปดาห์ ครูจะหยุดโปรแกรมการสอนรายบุคคลมาสอนรวมกันทั้งชั้นซึ่งใช้เวลาประมาณ 1 สัปดาห์ โดยจะสอนเทคนิคและทักษะการแก้ปัญหาที่จำเป็นที่สามารถเรียนร่วมกันได้ทั้งชั้น

2.4.3.4 รูปแบบ CIRC (Cooperative Integrated reading and Composition)

รูปแบบ CIRC เป็นรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้แบบผสมผสานรูปแบบหนึ่ง ซึ่งออกแบบเพื่อการสอน อ่าน เขียน และการใช้ภาษาในระดับประถมศึกษา Slavin ได้ทำการวิจัย และพัฒนารูปแบบ CIRC ในปี ค.ศ.1986 โดยเริ่มต้นจากการศึกษาปัญหาและกลวิธี การสอนภาษาจากงานวิจัย จากนั้นประยุกต์หลักของการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ไปใช้แก้ปัญหา หรือข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น เพื่อมุ่งพัฒนาผลการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักการเกี่ยวกับรางวัลหรือเป้าหมายของกลุ่ม และการคำนึงถึงความสามารถและความหมายของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม นอกจากนี้ หลักการของรูปแบบ CIRC จะคำนึงถึงการสอนกลุ่มเล็กที่มีความสามารถใกล้เคียงกัน และขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับการทำงานกลุ่มที่สมาชิกมีความแตกต่างกันในแง่ของความสามารถและลักษณะอื่นๆ ด้วย

รูปแบบ CIRC มีปัจจัยที่ต้องกล่าวถึง 2 ประการ ได้แก่ หลักการเรียนรู้ร่วมมือตามรูปแบบ CIRC และลักษณะที่สำคัญของรูปแบบ CIRC ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. หลักการเรียนรู้ร่วมมือตามรูปแบบ CIRC มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) กิจกรรมหลังจากการเสนอทเรียน (Follow-Up Activities) ลักษณะการสอนอ่านในระดับประถมศึกษา จะใช้การสอนอ่านแบบกลุ่มเล็กที่นักเรียนมีระดับความสามารถในการอ่านใกล้เคียงกัน สาเหตุเพราะคำนึงถึงเอกสารหรือหนังสือสำหรับให้นักเรียนอ่านที่เหมาะสมกับระดับความสามารถในการอ่านของนักเรียนเป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ตาม การสอนอ่านแบบกลุ่มเล็กก็ยังมีปัญหา ทั้งนี้เพราะในขณะที่ครูสอนกลุ่มเล็กนักเรียนที่เหลือในชั้นเรียนจะต้องทำงานที่ครูมอบหมายให้ครบถ้วนด้วยตนเองตามลำพังโดยอาศัยความช่วยเหลือจากครูให้น้อยที่สุด ผลจากการวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมหลังการสอนเหล่านี้พบว่า มีคุณภาพต่ำ นักเรียนรวมทั้งครูให้ความสนใจน้อยมาก กิจกรรมไม่สอดคล้องกับกิจกรรมการอ่านอื่นๆ รวมทั้งเวลาที่นักเรียนให้ความสนใจทำงานจริงๆ น้อย ในขณะที่ในการสอนในชั้นเรียนในกรณีที่มีการแบ่งการสอนอ่านกลุ่มเล็กประมาณ 3 กลุ่ม จะใช้เวลาถึงสองในสามของเวลาทั้งหมดเป็นเวลาที่นักเรียนต้องทำงานหรือทำกิจกรรมตามลำพัง เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว กิจกรรมในรูปแบบการสอน CIRC จะออกแบบให้นักเรียนได้ใช้เวลาในการทำงานหลังการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กล่าวคือจะเน้นกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่านจับใจความ คำศัพท์ การตีความ และการสะกดคำ โดยเป็นการให้รางวัล หรือการมีเป้าหมายของกลุ่มจะจูงใจให้นักเรียนให้อยากทำกิจกรรมในกลุ่มของตนเพื่อพัฒนาหรือแข่งขันกับตนเองและเป้าหมายของกลุ่มเป็นหลัก ..

2) การอ่านออกเสียง (Oral Reading) การอ่านออกเสียง

เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการสอนอ่านในห้องเรียน งานวิจัยเกี่ยวกับการอ่านออกเสียงชี้ให้เห็นว่าการอ่านออกเสียงมีผลกระทบในทางบวกต่อทักษะการอ่านจับใจความ และทักษะการตีความของนักเรียน (Dahl, 1979; Samuels, 1979) (อ้างถึงใน สุลัดดา ลอยฟ้า, 2536) ซึ่งอาจจะเนื่องจากการอ่านออกเสียง จะทำให้นักเรียนเพิ่มความสามารถในการตีความโดยอัตโนมัติมากขึ้น ผู้อ่านมุ่งความสนใจไปที่ความเข้าใจในเนื้อหาที่อ่านมากยิ่งขึ้น (Perfetti, 1985) อย่างไรก็ตาม กิจกรรมการอ่านออกเสียงในห้องเรียนมีน้อยมาก ดังเช่น จากงานวิจัยของ Thurlow, Groden Ysseldyke และ Algozzine (1984) (อ้างถึงใน สุลัดดา ลอยฟ้า, 2536) พบว่าโดยเฉลี่ย

นักเรียนระดับประถมศึกษาอ่านออกเสียงเพียง 90 วินาทีต่อวัน ยิ่งไปกว่านั้นกิจกรรมการสอนอ่านส่วนมากจะให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งอ่านในขณะที่คนอื่นๆ นั่งฟัง ซึ่งจะทำให้สิ้นเปลืองเวลาของนักเรียนที่นั่งฟัง วัตถุประสงค์ประการหนึ่งของรูปแบบ CIRC คือ การเพิ่มโอกาสในการอ่านออกเสียงของนักเรียนให้มากขึ้นพร้อมกับให้ผู้อ่านทราบผลการอ่านของตนเองโดยการให้นักเรียนในกลุ่มย่อยอ่านให้เพื่อนคู่หูฟัง และขณะเดียวกันก็ฝึกให้นักเรียนรู้วิธีการให้ผลสะท้อนกลับ (Feedback) ต่อการอ่านของเพื่อนด้วย

3) ทักษะการอ่านจับใจความ (Reading Comprehension Skills) จากงานวิจัยเชิงสำรวจหลายชิ้นพบว่า การสอนการอ่านในระดับประถมศึกษาจะเน้นการอ่านได้ถูกต้องตามอักขระมากกว่าการอ่านเพื่อความเข้าใจ การตีความรวมถึงการสรุปอ้างอิง (Guszk, 1967; Hansen, 1981) (อ้างถึงใน สุลัดดา ลอยฟ้า, 2536) และยังพบว่า การสอนอ่านขาดกิจกรรมการสอนที่เด่นชัดสำหรับพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ จากการศึกษาลักษณะของผู้อ่านที่ประสบผลสำเร็จและล้มเหลวพบว่าผู้อ่านที่ไม่ประสบผลสำเร็จ จะขาดเทคนิควิธีในการจับใจความสำคัญ และจากการขาดเทคนิควิธีดังกล่าวนี้เป็นปัญหาอย่างมากต่อความเข้าใจในเนื้อหาที่อ่านของนักเรียน (Baker & Brown, 1984; Brown & Palincsar, 1982; Pace, 1981 และ Ryan, 1982) (อ้างถึงใน สุลัดดา ลอยฟ้า, 2536) นอกจากนี้จากผลการวิจัยเชิงทดลองหลายชิ้นได้ชี้ให้เห็นว่า การสอนเทคนิคหรือกลวิธีในการอ่านจับใจความ และกระบวนการประเมินความเข้าใจของนักเรียนสามารถเพิ่มทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียน (Brown & Palincsar, 1982; Day, 1980; Hansen, 1981; Palincsar & Brown, 1984) (อ้างถึงใน สุลัดดา ลอยฟ้า, 2536) ดังเช่นจากงานวิจัยของ Palincsar & Brown (1984) (อ้างถึงใน สุลัดดา ลอยฟ้า, 2536) พบว่าความสามารถในการอ่านจับใจความจะเพิ่มขึ้นเมื่อครูสอนทักษะดังต่อไปนี้ให้กับนักเรียนได้แก่ ทักษะการสรุปความทักษะการถามคำถาม ทักษะการทำให้ใจความกระจ่างและชัดเจนยิ่งขึ้นและทักษะการคาดคะเนหรือทำนายล่วงหน้า

จุดประสงค์หลักของรูปแบบ CIRC คือ การใช้ความร่วมมือกันเรียนรู้ในกลุ่มย่อยช่วยพัฒนาให้นักเรียนให้เรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความ กิจกรรมหลังการสอนอ่านของครูคือให้นักเรียนทำงานเป็นคู่ในกลุ่มย่อยของตนให้อ่านเรื่องที่กำหนดให้ แล้วให้วิจารณ์ตอบคำถามเกี่ยวกับ ลักษณะของเรื่องที่อ่านในประเด็นต่อไปนี้ คือ ตัวละคร สถานที่ ปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และผลของการแก้ปัญหา

จากผลงานวิจัยของ Fitzgerald & Spiegel (1983) (อ้างถึงใน สุลัดดา ลอยฟ้า, 2536) พบว่า การสอนนักเรียนให้รู้จักโครงสร้างของเรื่องที่อ่านจะเพิ่มความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยเฉพาะสำหรับนักเรียนที่เรียนอ่อน นอกจากนี้นักเรียนที่เรียนโดยวิธี CIRC จะต้องฝึกทำนายหรือคาดการณ์ล่วงหน้า ถึงวิธีการแก้ปัญหาในเรื่องที่อ่าน และสรุปลักษณะสำคัญของเรื่องที่อ่านให้เพื่อนคู่หูฟัง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวนี้จะส่งผลต่อการเพิ่มความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน ในแต่ละสัปดาห์นักเรียนที่เรียนด้วยวิธี CIRC จะได้รับการสอนโดยตรงจากครูเกี่ยวกับเทคนิควิธีการจับใจความและเทคนิคการตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง

4) การเขียนและการใช้ภาษา จากงานวิจัยเกี่ยวกับการสอน การเขียนและการใช้ภาษาพบว่า เวลาที่ใช้ในการสอนจะเน้นเกี่ยวกับทักษะการใช้ภาษาเพียงอย่างเดียว แต่จะใช้เวลาส่วนน้อยในการพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียน (Bridge & Hiebert, 1985; Graves, 1978) (อ้างถึงใน สุลัดดา ลอยฟ้า, 2536) ในปัจจุบันการสอน การเขียนและการใช้ภาษาได้พัฒนาขึ้นและได้รับความสำคัญมากขึ้นในหลักสูตรการเรียน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากเหตุผล 2 ประการด้วยกันคือ (1) ได้มีผลงานวิจัยที่พัฒนาความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้นเกี่ยวกับกระบวนการรู้การคิดที่สัมพันธ์กับการเขียน และ (2) ได้มีการประยุกต์ใช้กระบวนการหรือลำดับขั้นของการเขียนอย่างกว้างขวางขึ้น อันได้แก่ การวางแผน (Planning) การร่าง (Drafting) การปรับปรุงแก้ไขใหม่ (Revising) การตรวจทานแก้ไขก่อนพิมพ์ (Editing) และการพิมพ์งานเขียน (Publishing)

งานหลักในการใช้รูปแบบ CIRC มาเพื่อพัฒนาการเขียนและการใช้ภาษาของนักเรียนคือการออกแบบ การประยุกต์ และการประเมินวิธีการเขียนซึ่งสามารถ ใช้รูปแบบการเรียนกลุ่มย่อยใน CIRC ในกลุ่มย่อยสมาชิกจะช่วยกันวางแผน ปรับปรุงแก้ไข และตรวจทานต้นฉบับงานเขียนของกลุ่ม การสอนการใช้ภาษาจะผนวกไปกับการเขียนของนักเรียน และขณะเดียวกันการเขียนจะสอดคล้องและสัมพันธ์กับการสอนอ่านจับใจความด้วย

2. ลักษณะที่สำคัญของรูปแบบ CIRC

รูปแบบ CIRC ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 ประการด้วยกันคือ กิจกรรมพื้นฐาน กิจกรรมการสอน จับใจความโดยตรง และกิจกรรมผสมผสานระหว่าง การเขียน และการใช้ภาษา ในแต่ละกิจกรรมเหล่านี้ นักเรียนจะเรียนและทำงานในกลุ่มย่อยของตน ในทุก

กิจกรรมจะมีลำดับขั้นของการทำกิจกรรมคือ เริ่มด้วยครูเสนอบทเรียนทั้งชั้น ฝึกทักษะในกลุ่มย่อย และฝึกทักษะรายบุคคลลักษณะที่สำคัญของรูปแบบ CIRC มีดังนี้คือ

1) กลุ่มการอ่าน นักเรียนจะถูกแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยตามระดับความสามารถในการอ่านประมาณ 2-3 กลุ่ม

2) กลุ่มย่อย ในแต่ละกลุ่มการอ่าน นักเรียนจะจับคู่กัน จากนั้นแต่ละคู่จะถูกกำหนดให้เข้ากลุ่มย่อย กล่าวคือ สมาชิกในกลุ่มย่อยจะประกอบด้วยสมาชิกจากกลุ่มการอ่านกลุ่มละ 2 คน (ถ้ากลุ่มการอ่านมี 3 กลุ่ม กลุ่มย่อยจะมีสมาชิก 6 คน) กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ทำในกลุ่มย่อยมักจะถูกกำหนดให้เป็นคู่ๆ ในขณะเดียวกันจะมี 1 คู่ ที่กำลังเรียนการอ่านจากครู ในกลุ่มการอ่านของตนเวลาส่วนมากนักเรียนจะเรียนในกลุ่มย่อยกับคู่ของตนในขณะที่ครูสอนในกลุ่มอ่านหรืออาจกำลังให้คำแนะนำแก่นักเรียนคนอื่นเป็นรายบุคคล คะแนนของทีมจะกำหนดจาก คะแนนของการทดสอบย่อยทุกครั้งคะแนนจากงานเขียนซึ่งเป็นผลงานของกลุ่ม และคะแนนจากรายงานการอ่านหนังสือคะแนนเหล่านี้จะนำมาคิดคำนวณเป็นคะแนนของทีม ทีมที่ได้คะแนน 95% ในทุกกิจกรรมที่กำหนดให้จะถูกพิจารณาว่าเป็นทีม "ยอดเยี่ยม" 90% เป็นทีม "เก่งมาก" และ 85% เป็นทีม "เก่ง" และจะได้รับรางวัลตามที่กำหนดไว้ก่อนเริ่มเรียน

3) กิจกรรมพื้นฐาน ครูสอนนักเรียนในกลุ่มการอ่านแต่ละกลุ่มโดยกำหนดเรื่องหรือหนังสือให้อ่านและอภิปราย ตามความสามารถทางการอ่านของนักเรียนแต่ละกลุ่มกิจกรรมดังกล่าวนี้จะกระทำทุกวัน วันละประมาณ 20 นาที ในการสอนครูจะกำหนดวัตถุประสงค์ของการอ่านแนะนำคำศัพท์ใหม่ ทบทวนคำศัพท์เดิม อภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน การจัดกิจกรรม แต่ละขั้นตอนจะกระทำดังนี้คือ การแนะนำคำศัพท์ใหม่จะจัดกิจกรรมโดยการสาธิตความหมายของคำโดยนักเรียนแต่ละคน การอ่านออกเสียงคำศัพท์ซ้ำหลายๆ ครั้งจนคล่อง การอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่านเน้นทักษะการทนายหรือคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า รวมทั้งการระบุปัญหาในเรื่อง หลังจากนั้น นักเรียนแต่ละคนจะได้รับชุดเอกสารประกอบซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ที่นักเรียนจะต้องทำในกลุ่มย่อยของตนตามลำดับ ดังนี้

(1) กิจกรรมการอ่านกับเพื่อนคู่ทีม (Partner Reading)

นักเรียนจะอ่านเรื่องที่กำหนดให้ในใจ หลังจากนั้นจะผลัดเปลี่ยนกันอ่านออกเสียงกับเพื่อนคู่ทีม

ย่อหน้าต่อย่อหน้า คนที่ฟังจะต้องแก้ไขเมื่อเพื่อนอ่านผิดพลาด ครูคอยตรวจสอบการกระทำของนักเรียนโดยเดินไปมารอบๆ และฟังการอ่านของนักเรียน

(2) กิจกรรมการฝึกไวยากรณ์ในเรื่องที่อ่าน และการเขียนเรื่องสัมพันธ์กัน นักเรียนจะต้องตอบคำถามที่เตรียมไว้ในชุดประกอบการสอนที่ถามเกี่ยวกับไวยากรณ์ที่ปรากฏในเรื่องที่อ่าน เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องใดครั้งหนึ่ง นักเรียนจะถูกสั่งให้หยุดแล้วให้ระบุลักษณะของตัวละครในเรื่อง สถานที่และสภาพแวดล้อม และปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่อง รวมทั้งให้ทำนายว่าปัญหาจะถูกแก้ได้อย่างไร ในตอนสุดท้ายจะเป็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องทั้งหมด และให้นักเรียนเขียนเรื่องที่เกี่ยวกับเรื่องที่อ่านประมาณ 2-3 ย่อหน้า เช่น อาจจะให้นักเรียนเขียนเรื่องคล้ายกัน แต่ให้ตอนจบแตกต่างกันออกไป เป็นต้น

(3) กิจกรรมการอ่านออกเสียงคำศัพท์ คำศัพท์ใหม่หรือคำศัพท์ที่ยากในเรื่องจะถูกกำหนดไว้ นักเรียนจะต้องอ่านออกเสียงคำศัพท์เหล่านี้ให้ถูกต้องและรวดเร็ว โดยให้นักเรียนฝึกอ่านออกเสียงกับเพื่อนคู่ทีมโดยผลัดกันอ่านออกเสียงจนกระทั่งอ่านได้คล่องแคล่ว รวดเร็ว และถูกต้อง

(4) กิจกรรมความเข้าใจความหมายของคำศัพท์ จากคำศัพท์ใหม่ทั้งหมดในเรื่องที่อ่าน นักเรียนต้องหาความหมายจากพจนานุกรมและแต่งประโยคโดยใช้คำศัพท์ดังกล่าว

(5) กิจกรรมเล่าเรื่อง หลังจากการอ่านเรื่องในกลุ่ม การอ่านของตนแล้ว ในกลุ่มย่อยนักเรียนจะต้องกลับมาเล่าเรื่องย่อที่ตนได้อ่านให้เพื่อนคู่ทีมของตนฟังในกลุ่มย่อย

(6) กิจกรรมการสะกดคำ ในกลุ่มย่อยนักเรียนจะทดสอบเพื่อนคู่ทีมของตนเกี่ยวกับการสะกดคำ โดยให้เขียนรายชื่อคำศัพท์ที่ยังสะกดไม่ได้ไว้ ทดสอบจนกระทั่งไม่มีรายชื่อคำที่สะกดไม่ได้เลย

4) การตรวจสอบของเพื่อนคู่ทีม (Partner Checking)
หลังจากที่นักเรียนทำกิจกรรมต่างที่กำหนดไว้ในเอกสารประกอบแล้ว นักเรียนจะต้องให้เพื่อนคู่ทีมเซ็นชื่อกำกับไว้ในแต่ละกิจกรรมเพื่อแสดงว่าตนเองได้ทำกิจกรรมดังกล่าวครบถ้วน และบรรลุตามเกณฑ์หรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้แล้ว ในแต่ละวันจำนวนกิจกรรมที่นักเรียนควรทำเสร็จครบถ้วน

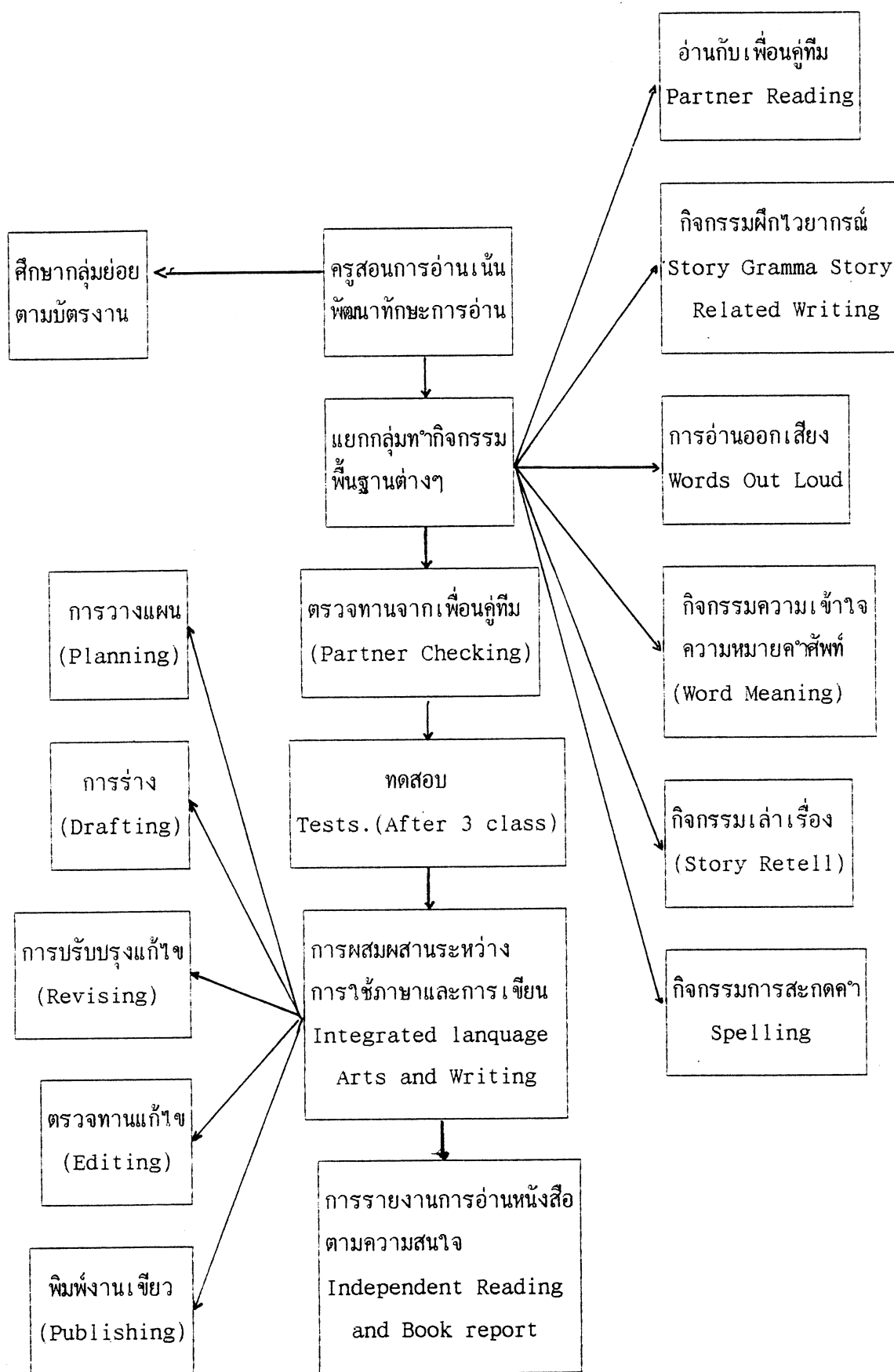
จะถูกระบุไว้ แต่อย่างไรก็ตามนักเรียนสามารถทำกิจกรรมตามความสามารถของตนเอง อาจจะ
ทำกิจกรรมเสร็จก่อนกำหนดไว้ โดยใช้เวลาที่เหลืออ่านหนังสือตามความสนใจ

5) การทดสอบย่อย (Test) หลังจากเรียนไปได้ 3 คาบ
นักเรียนจะต้องทำการทดสอบย่อยเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน โดยให้สร้างประโยคด้วยคำศัพท์ที่กำหนดให้
และอ่านออกเสียงคำศัพท์ดังกล่าว เพื่อนในกลุ่มไม่อนุญาตให้ช่วยเหลือกันได้ คะแนนของการ
ประเมินจากการเขียนเรื่องที่สัมพันธ์จะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อคะแนนของทีมในแต่ละสัปดาห์

6) การสอนอ่านจับใจความโดยตรง ในแต่ละสัปดาห์ครูจะใช้เวลา
เวลาหนึ่งวันสอนการอ่านจับใจความโดยตรงแก่นักเรียน โดยมุ่งพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ
ของนักเรียน เช่น บอกใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านความเข้าใจ ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของ
เรื่องที่อ่าน การสรุปอ้างอิง หลังจากสอนแต่ละบทเรียนจะฝึกการอ่านจับใจความจากเอกสาร
ประกอบหรือโดยการเล่นเกมเป็นกลุ่มย่อยในชุดคำถามแรก หลังจากนั้นให้แต่ละคู่ตอบคำถามและ
อภิปรายในปัญหาของชุดที่ 2

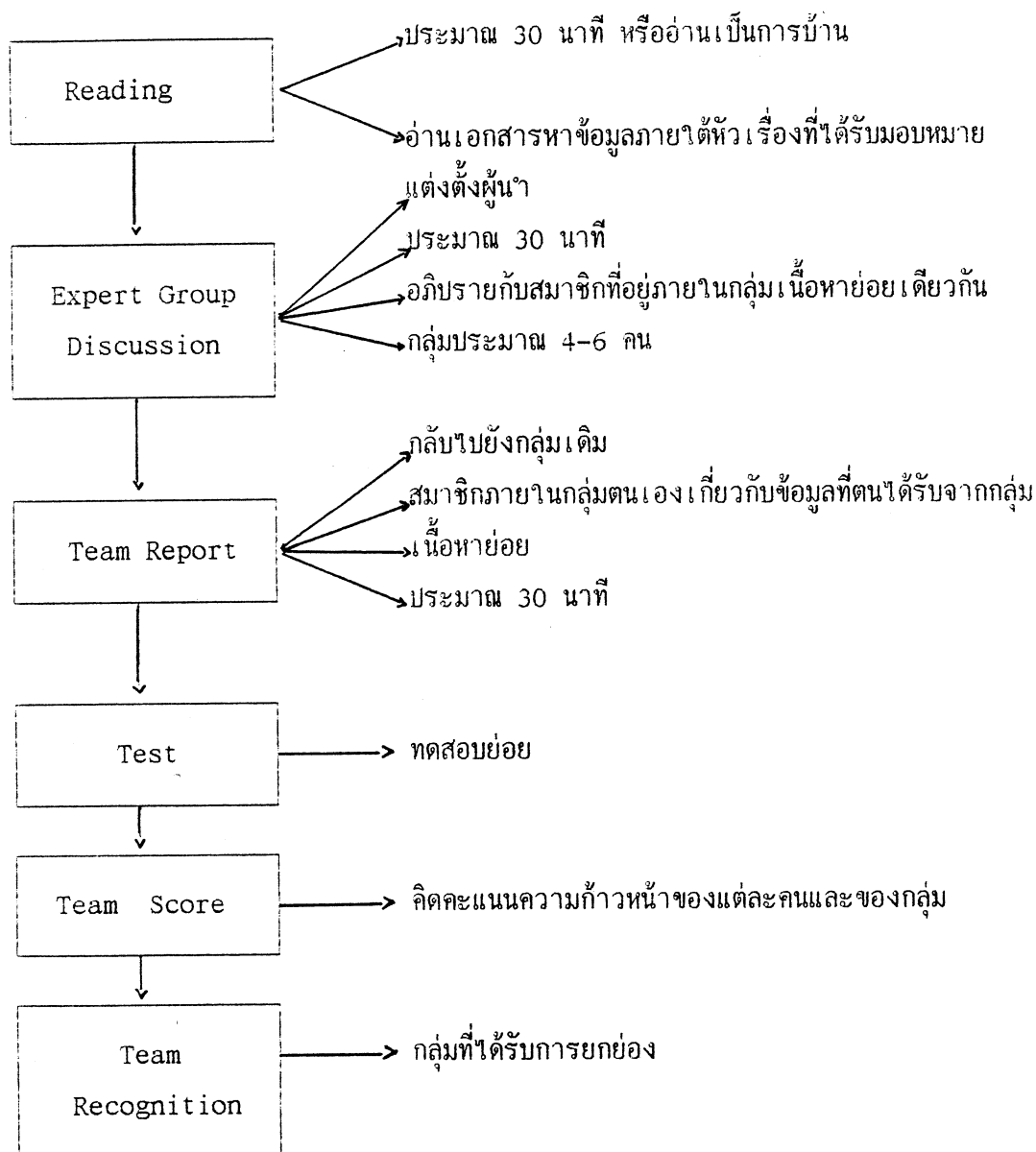
7) การผสมผสานระหว่างการใช้ภาษาและการเขียน ในช่วง
การใช้ภาษานักเรียนจะทำงานในกลุ่มย่อย โดยมุ่งใช้ทักษะในการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือเพื่อนำ
ไปสู่กิจกรรมการเขียน เช่น นักเรียนจะเรียนคำขยายในบทเรียนการเขียนแบบบรรยาย หรือ
เรียนการใช้เครื่องหมายวรรคตอนในการเขียนเรื่องในรูปแบบการสนทนาโต้ตอบกัน กิจกรรม
การเขียนจะเป็นการพัฒนาการเขียนตามกระบวนการเขียนจากการวางกรอบแนวความคิด การวาง
โครงเรื่อง การปรับปรุงแก้ไขใหม่ การตรวจทานซึ่งแต่ละชั้นนักเรียนจะปรึกษาเพื่อนร่วมทีมในการ
ปรับปรุงแก้ไข จากนั้นจัดพิมพ์ผลงานในรูปแบบของกลุ่มย่อย

8) รายงานการอ่านหนังสือตามความสนใจ นักเรียนจะถูก
กำหนดให้อ่านหนังสือจากรายชื่อหนังสือที่กำหนดให้อย่างน้อยวันละ 20 นาที ที่บ้าน ทุกครั้งผู้ปกครอง
จะต้องลงลายมือชื่อกำกับในแบบฟอร์มที่กำหนดไว้เพื่อเป็นหลักฐานว่านักเรียนได้ปฏิบัติตามจริง เพื่อให้
เห็นขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมตามวิธี CIRC มีความชัดเจนมากขึ้น จึงขอเสนอรายละเอียด
ของรูปแบบ CIRC ซึ่ง สุลัดดา ลอยฟ้า (2536) ได้ให้ไว้ดังแผนภาพที่ 6 ต่อไปนี้

2.4.3.5 รูปแบบ Jigsaw II ซึ่ง Slavin (อ้างถึงใน สุลัดดา ลอยฟ้า, 2538) ได้ให้รายละเอียดตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการเบื้องต้นของครูผู้สอน การแบ่งกลุ่ม การทดสอบย่อย การคิดคะแนนความก้าวหน้าและเกณฑ์การพิจารณา กลุ่มที่ได้รับการยกย่อง เหมือนกับรูปแบบ STAD ทุกประการ เพื่อให้เห็นขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมตามวิธี CIRC มีความชัดเจนมากขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอขั้นตอนการสอนตามรูปแบบ Jigsaw II ซึ่ง Slavin (1986) ได้เสนอผังแผนภาพที่ 7 ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 7 รายละเอียดของการจัดกิจกรรมตามวิธี Jigsaw II (Slavin, 1986)

2. เนื้อหาที่เหมาะสม Jigsaw II เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความเข้าใจมากกว่าการฝึกทักษะ เน้นการบรรยาย วิชาที่เหมาะสมได้แก่ วิชาสังคมศึกษา วรรณคดี และวิทยาศาสตร์บางเรื่อง

3. ลำดับขั้นการสอนแบบ Jigsaw II มีรายละเอียดดังนี้

1) ขั้นนำ ในขั้นนี้ ครูผู้สอนจัดกิจกรรมเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในชั่วโมงนั้น ๆ ว่าต้องการให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถอย่างไร และจัดกิจกรรมเพื่อทบทวนเนื้อหาที่ครูผู้สอนได้มอบหมายให้นักเรียนอ่านล่วงหน้ามาแล้ว โดยอาจใช้คำถามเนื้อหาทบทวนอย่างคร่าว ๆ ว่าเรื่องที่อ่านล่วงหน้ามานั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีประเด็นปัญหาที่น่าสนใจอย่างไรบ้าง

2) ขั้นศึกษาในกลุ่มเชี่ยวชาญ (Expert Group Study)

หลังจากที่ครูทำกิจกรรม เพื่อแจ้งจุดประสงค์ในขั้นนำแล้ว ครูผู้สอนก็ให้นักเรียนร่วมกันกำหนดหัวข้อประเด็นปัญหาที่จะศึกษาในกลุ่มย่อยตามความสนใจ ซึ่งหัวข้อมี 4 หัวข้อ โดยที่ครูได้กำหนดมาแล้วล่วงหน้าก่อนแล้ว จากนั้นครูผู้สอนก็จัดนักเรียนเข้ากลุ่มเดิม (ตามแผนการสอนที่ 1) ที่ได้กำหนดไว้แล้ว เพื่อให้สมาชิกภายในกลุ่มตกลงกันว่าสมาชิกคนใด สนใจในประเด็นปัญหาหรือหัวข้อเรื่องใด โดยที่สมาชิกทุกคนจะต้องเข้าศึกษาคนละ 1 หัวข้อตามความสนใจ หากสมาชิกสนใจในหัวข้อประเด็นปัญหาเดียวกันเกิน 1 คน ก็ให้สมาชิกภายในกลุ่มตกลงกันเองว่าสมาชิกคนใดควรเข้าศึกษาเรื่องใดจึงจะเหมาะสม เมื่อตกลงกันได้แล้ว สมาชิกแต่ละคนก็แยกกันเข้าศึกษาประเด็นปัญหาที่ตนเองได้เลือก โดยปฏิบัติตามกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในบัตรกิจกรรมร่วมกับสมาชิกจากกลุ่มอื่นๆ ที่สนใจตรงกัน

3) ขั้นศึกษากลุ่มย่อย

ในขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องจากขั้นศึกษาในกลุ่มเชี่ยวชาญ ซึ่งหลังจากที่สมาชิกจากกลุ่มเดิมกลับจากการศึกษากลุ่มย่อยที่ตนสนใจแล้วก็ เป็นขั้นการนำเสนอเนื้อหาความรู้สิ่งที่ตนเองได้ศึกษามา โดยที่สมาชิกภายในกลุ่มเดิมผลัดเปลี่ยนกันนำเสนอตามลำดับหัวข้อเรื่อง ซึ่งในขณะที่สมาชิกคนใดนำเสนอเนื้อหา สมาชิกที่เป็นผู้ฟังอาจจะมีสิทธิ์ที่จะเพิ่มเติมเนื้อหาหรืออภิปรายสรุปช่วยได้เพื่อให้เนื้อหาสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4) ขั้นทดสอบย่อย

สมาชิกทุกคนทำแบบทดสอบย่อย โดยที่ไม่ได้ช่วยเหลือกัน คะแนนที่ได้นำไปเป็นคะแนนความก้าวหน้าของแต่ละคนและของกลุ่ม

4. การเตรียมเนื้อหา และวัสดุอุปกรณ์การเรียน มีรายละเอียดดังนี้

1) เลือกเนื้อหา หรือเนื้อเรื่อง ครอบคลุมประมาณ 2-3 วัน

(เอกสารเพื่อให้นักเรียนอ่าน)

(1) ถ้านักเรียนต้องอ่านในชั้นเรียน ควรเลือกเนื้อหาที่สั้น

คืออ่านจบประมาณ 30 นาที

(2) ถ้าให้อ่านที่บ้านเป็นการบ้าน ควรเลือกเนื้อหาที่ยากกว่า

- 2) สร้างเอกสารสำหรับกลุ่มเชี่ยวชาญซึ่งประกอบด้วย
 - (1) คำถามที่นักเรียนจะต้องให้ความสนใจ และหาคำตอบในขณะที่อ่านเอกสาร
 - (2) เอกสารสำหรับกลุ่มเชี่ยวชาญ ควรมีอย่างน้อย 4 เนื้อหาย่อยๆ

- 3) สร้างแบบทดสอบ ในแต่ละหน่วยการสอน หรือกลุ่มย่อย คำถามควรมีอย่างน้อย 2 ข้อต่อกลุ่มเนื้อหาย่อย ควรใช้เวลาไม่เกิน 10 นาที
- 4) กำหนดเวลาออกจากแต่ละกลุ่มเนื้อหาย่อยด้วย

2.4.3.6 รูปแบบ Group Investigation มีละเอียดที่กล่าวถึง 2 ประการ ได้แก่ ลักษณะที่สำคัญของรูปแบบ Group Investigation และขั้นตอนการสอนตามรูปแบบ Group Investigation ซึ่งแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ลักษณะที่สำคัญของรูปแบบ Group investigation

รูปแบบ Group investigation เป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือภายในกลุ่มประกอบด้วย สมาชิกที่มีความสนใจในหัวข้อการเรียนรู้เดียวกัน สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มต้องร่วมมือกัน ในการวางแผนกำหนดทิศทางของโครงการที่จะศึกษาและวางแผนวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการทำงานกลุ่มคือ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคน การกำหนดแหล่งข้อมูล การกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการเสนอผลงานต่อชั้นเรียน

2. ขั้นตอนการสอนตามรูปแบบ Group investigation สำหรับขั้นตอนการสอนตามรูปแบบ Group investigation มี 6 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดหัวข้อและนักเรียนเข้ากลุ่ม

ในขั้นนี้เป็นการเสนอหัวข้อปัญหาที่จะให้นักเรียนได้ศึกษา โดยครูนำหัวข้อที่น่าสนใจจากเนื้อหาบทเรียนหรือหัวข้อที่นักเรียนสนใจ การตั้งหัวข้อ ครูอาจจะตั้งหัวข้อเป็นวลีซึ่งจะช่วยให้เด็กเห็นขอบเขตของการค้นคว้าข้อมูล หลังจากที่ครูนำเสนอหัวข้อและจัดหมวดหมู่ของหัวข้อแล้ว นักเรียนก็จะเข้ากลุ่มตามหัวข้อที่ตนสนใจ

ขั้นที่ 2 การวางแผนสืบสวนในกลุ่ม หลังจากรวมกลุ่มแล้วนักเรียน

จะหันมาให้ความสนใจกับหัวข้อย่อยที่เขาเลือก รวมกับการสร้างปัญหาที่ต้องวิจัยและวางแผนการดำเนินงานสมาชิกในกลุ่มจะมาพิจารณาหัวข้อย่อย โดยแต่ละคนอาจจะสำรวจเป็นคู่หรือทำเพียงคนเดียวก็ได้ ซึ่งสมาชิกในกลุ่มจะพิจารณาวิธีดำเนินงานต่อไปและแหล่งข้อมูลที่ต้องการเพื่อทำให้การสืบสวนนี้ดำเนินไปได้ด้วยดี

ครูจะหมุนเวียนไปตามกลุ่มต่างๆ และครูจะเสนอความช่วยเหลือให้กับนักเรียนที่ต้องการ บางครั้งกลุ่มอาจไม่พอใจกับแผนเดิม ดังนั้นแทนที่กลุ่มจะยึดติดกับแผนเดิมที่ไม่พอใจ ครูก็สามารถที่จะอธิบายทางเลือกอื่นและช่วยแนะนำเป้าหมายใหม่ให้

เมื่อมีการอธิบายปัญหา สมาชิกในกลุ่มอาจแลกเปลี่ยนความเห็นกันเกี่ยวกับขอบเขตของการสืบสวน และทำให้สิ่งที่เขาต้องการจะสืบสวนกระจ่างชัดขึ้น ดังนั้น การสืบสวนของกลุ่มในขั้นตอนนี้จึงค่อนข้างที่จะเป็นแบบแผนในขั้นเรียน ในขั้นเรียนจะไม่เป็นสิ่งที่ผิดปกติเลยถ้ากลุ่มจะเริ่มต้นด้วยความคิดอย่างหนึ่งและจบลงด้วยความคิดอีกอย่างหนึ่งครูหลายๆ คนเห็นว่า เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ถ้าให้กลุ่มลงแบบฝึกทักษะในขั้นตอนของการวางแผนนี้

โดยทั่วไปกลุ่มจะให้สมาชิกคนหนึ่งในกลุ่มบันทึกการทำงานของกลุ่ม ผู้บันทึกจะต้องคอยเตือนในสมาชิกในกลุ่มได้รู้เกี่ยวกับบทบาทของพวกเขาและเวลาที่กำหนดไว้ด้วยตัวสำหรับให้รายงานกลับไปสู่กลุ่ม นอกจากนั้นผู้บันทึกยังบันทึกความก้าวหน้าของแต่ละคน ส่วนคนที่ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานระหว่างสมาชิกในกลุ่มจะทำหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่มในระหว่างการอธิบายกลุ่มเมื่อทุกคนนำเสนอเสนอในกลุ่มและวางแผน

สำหรับสำเนาแบบฝึกทักษะของกลุ่มทุกกลุ่มควรจะได้นำมาติดประกาศให้กลุ่มอื่นได้ทราบว่าทุกกลุ่มกำลังทำอะไร สิ่งนี้จึงแสดงให้เห็นวิธีที่ชั้นเรียนทั้งหมดทำงานเป็นกลุ่มต่างๆ

ขั้นที่ 3 การดำเนินการสอบสวน ในขั้นตอนนี้ทุกกลุ่มจะดำเนินการ

ตามการวางแผนที่พิจารณามาแล้วจากขั้นตอนที่ 2 โดยสมาชิกในกลุ่มจะรวบรวมข้อสังเกตจากหลายๆ แหล่งวิเคราะห์และประเมินข้อมูลเพื่อหาข้อสรุปและใช้ความร่วมมือหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อแก้ปัญหาการวิจัยของกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มจะอธิบายการทำงานของเขาคือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 4 การเตรียมรายงานขั้นสุดท้าย ขั้นตอนนี้จะเป็นการนำเสนอข้อมูลที่รวบรวมได้และเสนอผลที่มีนัยสำคัญมากที่สุดที่ได้จากการสืบสวน การนำเสนอนี้อาจอยู่ในรูปของนิทรรศการ แบบจำลอง ศูนย์การเรียนรู้ การเขียนรายงาน การนำเสนอในรูปแบบละคร การพาไปทัศนศึกษาหรือทำเป็นสไลด์

ขั้นที่ 5 การเสนอรายงานขั้นสุดท้าย หลังจากที่กลุ่มได้จัดเตรียมการนำเสนอรายงานขั้นสุดท้ายให้กับชั้นเรียน ในขั้นตอนนี้ทุกกลุ่มจะพบปะกันและรวมชั้นเรียนชั้นใหม่เหมือนกับเป็นหน่วยของสังคมหน่วยหนึ่ง ตารางการนำเสนอรายงานจะติดประกาศไว้และทุกกลุ่มจะรู้เวลาที่ใช้ในการนำเสนอ

ขั้นที่ 6 การประเมินผล การสืบสวนของกลุ่มนี้จะให้นักเรียนได้ประเมินผลทั้งจากเพื่อนและครู จะมีการอภิปรายผลในระหว่างสมาชิกของกลุ่มในทุกขั้นตอนของการทำงาน และการประชุมร่วมกับครู เพื่อให้นักเรียนจับหัวข้อได้และมองเห็นการทำงานของพวกเขามาได้ตลอดเวลา ในระหว่างกระบวนการสืบสวนนี้ครูจะมีโอกาสที่จะสร้างความเชื่อมั่นได้จากการสังเกตกิจกรรมทางสังคมของนักเรียนและกิจกรรมทางวิชาการของนักเรียน (Sharan and Hertz-Laza-rowitz, 1980) (อ้างถึงใน สุลัดดา ลอยฟ้า, 2536) ในการประเมินผลการเรียนรู้ในกลุ่มสืบสวนครูจะประเมินการคิดในระดับสูงของนักเรียนเกี่ยวกับหัวข้อที่เข้าศึกษา การประเมินผลจะเน้นที่การนำความรู้ไปใช้กับปัญหาใหม่ๆ การใช้การอนุมานและการนำมาสรุป นอกจากนั้นครูจะประเมินกระบวนการสืบสวนเองด้วย อีกวิธีหนึ่งครูและนักเรียนอาจร่วมมือกันเพื่อจะประเมินการเรียน ทุกกลุ่มสามารถจะเสนอคำถามเกี่ยวกับด้านที่สำคัญที่สุดของหัวข้อย่อยของกลุ่มตนได้ หลังการสอบครูอาจถามทุกกลุ่มให้ตรวจแก้คำตอบของทุกคน ด้วยวิธีนี้กลุ่มจึงเป็นเหมือนคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญที่จะประเมินผลการเรียนของเพื่อนร่วมชั้นเรียน ประสพการณ์ในด้านที่เกี่ยวกับอารมณ์ในระหว่างการสืบสวนอยู่ในส่วนของการประเมินผลนี้ด้วย นักเรียนควรจะพิจารณาไตร่ตรองการที่นักเรียนมีความรู้สึกเกี่ยวกับหัวข้อที่ตนสืบสวนอยู่ และวิธีที่ตนดำเนินการสืบสวน ครูอาจขอให้นักเรียนเขียนสรุปอย่างสั้นๆ เกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนรู้สึกและได้เรียนรู้เกี่ยวกับหัวข้อและวิธีที่จะเพิ่มประสิทธิภาพของตนในฐานะที่เป็นผู้สืบสวน หรือมีเจตนาให้ครูอาจให้มีการอภิปรายในกลุ่มเล็กๆ เพื่อให้นักเรียนได้อภิปรายความรู้สึกเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้เรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้

จากการนำเสนอรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ไปทั้ง 6 วิธีนั้น แต่ละวิธีมีความเหมือนกันในเรื่องหลักการ เป้าหมาย กลุ่มและการเตรียมการเพื่อจัดกิจกรรมกลุ่ม ส่วนประเด็นที่แตกต่างกัน นั่นคือ รูปแบบกิจกรรมกลุ่มที่แต่ละวิธีมีวิธีการจัดกิจกรรมกลุ่มย่อยที่แตกต่างกันออกไป

2.5 รูปแบบการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตแบบร่วมมือกันเรียนรู้

(Cooperative Learning)

จากเอกสารและงานวิจัยเรื่องการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้เลือกรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบได้แก่ รูปแบบ STAD รูปแบบ Jigsaw II และรูปแบบ Group Investigation มาสรุปเป็นรูปแบบการสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในครั้งนี้ รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบมีเป้าหมาย หลักการ ลำดับการสอน ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดของหัวข้อแต่ละเรื่องดังต่อไปนี้

2.5.1 เป้าหมาย

ในการใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ มีเป้าหมายที่ต้องการจะพัฒนาความสามารถให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนดังนี้

1. ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางสติปัญญา อันได้แก่การมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนเป็นอย่างดี รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล
2. ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางสังคม สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่มได้อย่างดี ทำให้ทักษะการอยู่ร่วมในสังคมโดยทั่วไปดีขึ้นด้วย
3. ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้สึกในด้านการเห็นคุณค่าของตนเอง (Self-Esteem)

2.5.2 หลักการแบบร่วมมือกันเรียนรู้

1. รางวัล หรือเป้าหมายของกลุ่ม ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องตั้งรางวัลไว้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพยายามในการเรียนรู้มากขึ้น และพยายามปรับพฤติกรรมของตนเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม รางวัลที่กำหนดอาจเป็นสิ่งของ ประกาศนียบัตร คำชมเชย การเชิดชูเกียรติ ฯลฯ แต่อย่างไรก็ตามผู้สอนควรชี้ให้ผู้เรียนทราบว่ากลุ่มไม่ควรแข่งขันเพื่อจุดประสงค์จะต้องการรางวัลเพียงอย่างเดียว

2. ความสามารถของแต่ละบุคคลในกลุ่มมีผลต่อรางวัลเพื่อเป้าหมายของกลุ่มด้วย ผู้สอนต้องพยายามให้ผู้เรียนทราบว่า ถึงแม้จะเรียนเป็นกลุ่มแต่ในการวัดความก้าวหน้าของกลุ่มจะวัดจากความสามารถของแต่ละบุคคล ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้สอนทำการวัดความก้าวหน้าของกลุ่มจะทำการวัดความก้าวหน้าของแต่ละบุคคลในกลุ่ม แล้วหาค่าเฉลี่ยของทั้งกลุ่มเพื่อเป็นคะแนนของกลุ่ม ดังนั้นจึงนับได้ว่าความสำเร็จ ความก้าวหน้าของกลุ่มจะขึ้นกับความสามารถของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

3. โอกาสในการช่วยให้นักกลุ่มประสบผลสำเร็จของกลุ่มเท่าเทียมกัน ผู้เรียนต้องตระหนักว่าเราได้สร้างกลุ่มของเราขึ้นมาด้วยกัน มิใช่เฉพาะผู้ใดผู้หนึ่งเท่านั้น ดังนั้นผู้เรียนจะต้องปรับปรุงพฤติกรรมของเรามีมาแต่เดิมให้ดีขึ้น เพื่อส่งผลให้นักกลุ่มประสบความสำเร็จให้มากที่สุด ซึ่งจะเป็นผลโดยตรงต่อตัวเอง ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงปานกลาง และต่ำ จะสามารถทำได้ดีเท่าเทียมกันและช่วยกันสร้างคุณค่าให้กับกลุ่มของตนได้

2.5.3 ขั้นตอนการสอน มีรายละเอียดดังหัวข้อต่อไปนี้

1. ขั้นชี้แจง

ในขั้นนี้เป็นขั้นก่อนการดำเนินการสอนหรือเรียกว่าขั้นปฐมนิเทศ ซึ่งเป็นการชี้แจงทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียนเพื่อให้เข้าใจตรงกันเกี่ยวกับสิ่งที่ครูจะได้ทำการเสนอโดยที่ครูจะได้ดำเนินการชี้แจงเกี่ยวกับรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ในรายละเอียดดังนี้

- 1) หลักการ
- 2) ขั้นตอนการสอน
- 3) การกำหนดเป้าหมายของกลุ่ม
- 4) การจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม
- 5) การคิดคะแนนความก้าวหน้าของกลุ่มของแต่ละบุคคล
- 6) เกณฑ์สำหรับกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ
- 7) พฤติกรรมที่คาดหวังของสมาชิกในกลุ่ม

2. การเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น

ในการเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้นนี้ ครูผู้สอนจะได้ดำเนินการใน 3 ขั้น กล่าวคือ ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละขั้นดังนี้

1) ขั้นนำ ในขั้นนี้ครูผู้สอนอาจเลือกใช้กิจกรรมเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์หรือจะใช้วิธีการแจ้งโดยตรงก็ได้ ในการดำเนินการกิจกรรมในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียนและระบุทักษะทางสังคมที่พัฒนาตลอดจนทบทวนความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการสอนเนื้อหาใหม่

2) ขั้นสอน ครูผู้สอนดำเนินการสอนโดยใช้วิธีการที่หลากหลายยึดหลักการดำเนินการสอนสังคมที่ดีเป็นหลักในการจัดกิจกรรม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้กิจกรรมสำหรับสอนเพื่อจัดแบ่งหัวข้อที่จะใช้ในการศึกษาในกลุ่มย่อยต่อไป กิจกรรมดังกล่าวคือการสนทนากาใช้ เกมการเล่นบทบาทสมมติ และกิจกรรมอื่นๆ ทั้งนี้แต่ละกิจกรรมเน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดและแสดงออกเกี่ยวกับบทเรียนสถานการณ์ที่เป็นปัญหา นอกจากนี้บรรยากาศในกลุ่มเรียนต้องร่วมมือกันในการเรียนรู้การแก้ปัญหาโดยการสืบค้นข้อมูล อภิปรายข้อมูลซึ่งสมาชิกแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบในการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาหรือหัวข้อที่กำลังสืบค้น บรรยากาศการทำงานเน้นประชาธิปไตย

3) ขั้นสรุปกิจกรรม ในขั้นนี้เป็นการสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนผ่านไปในชั่วโมงนั้นๆ โดยที่ครูผู้สอนอาจใช้วิธีการได้อย่างมากมายสำหรับการสรุปบทเรียน เช่น การใช้แผนภูมิ เกม และการอภิปรายสรุป โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสรุปบทบทเรียน

3. กิจกรรมกลุ่มย่อย นักเรียนแต่ละกลุ่มจะศึกษาและทำกิจกรรมจากบัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรมและบัตรเฉลยกิจกรรม โดยที่ผู้เรียนจะต้องฟังหาอาศัยซึ่งกันและกัน เน้นทักษะการทำงานกลุ่มที่จำเป็นในการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อนำกิจกรรม ครูผู้สอนสามารถที่จะเลือกรูปแบบที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของเนื้อหา เวลา สื่อ ซึ่งมีรูปแบบการทำงานกลุ่มย่อย 3 รูปแบบได้แก่ (1) STAD ครูผู้สอนเสนอกิจกรรมการเรียนการสอน เคยให้ผู้เรียนได้เรียนร่วมกันภายในกลุ่มย่อยของตน การทำกิจกรรมจะศึกษาจากบัตรงาน บัตรกิจกรรม โดยสมาชิกปรึกษาร่วมกันแก้ปัญหาต่างๆ (2) Jigsaw II การเสนอกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูเป็นผู้ทำหน้าที่สร้างกลุ่มเนื้อหาย่อยขึ้นเพื่อให้สมาชิกภายในแต่ละกลุ่มแยกกันเข้าศึกษาตามความสนใจ ใช้เวลาประมาณ 1-1.5 ชั่วโมง แล้วกลับเข้ามารายงานให้สมาชิกในกลุ่มเดิมทราบ (3) Group Investigation ครูนำเสนอเรื่องที่น่าสนใจ อาจเสนอในรูปของคำถามวลีที่เป็นปัญหาแล้วให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อที่สนใจแล้วศึกษา ค้นคว้า โดยอาจใช้เวลานอกห้องเรียน

ทำงาน การนำเสนอผลงานอาจใช้รูปแบบการเขียนรายงาน การจัดนิทรรศการ และการ
รายงานหน้าชั้น

4. ขั้นตอนสอบย่อย เพื่อประเมินความเข้าใจในบทเรียนของสมาชิกแต่ละคน ซึ่ง
ในการทำแบบทดสอบนักเรียนแต่ละคนต้องทำด้วยตนเองไม่สามารถช่วยเหลือกันได้ สำหรับ
การทดสอบย่อยในงานวิจัยครั้งนี้จัดให้มีการทดสอบทุกๆ หนึ่งหน่วยย่อย

5. การคิดคะแนนความก้าวหน้า หลังจากที่มีการทดสอบย่อยผ่านไปแล้วก็ให้คะแนน
ที่ได้ไปคิดเปรียบเทียบกับคะแนนฐานของแต่ละคนและกำหนดเป็นคะแนนความก้าวหน้าของแต่ละคน
ออกมาและคิดเฉลี่ยเป็นคะแนนความก้าวหน้าของกลุ่ม การคิดคะแนนความก้าวหน้ามีจุดประสงค์
เพื่อส่งเสริมให้แต่ละคนแข่งขันกับตนเอง พัฒนาความมั่นใจและการเห็นคุณค่าของตนเอง นอกจากนี้
ยังต้องการให้สมาชิกแต่ละคนช่วยให้กลุ่มประสบความสำเร็จที่เท่าเทียมกันทุกคน

6. เกณฑ์สำหรับกลุ่มที่ได้รับรางวัล หลังจากที่ได้คิดคะแนนความก้าวหน้าแต่ละคน
แล้วก็ให้คะแนนแต่ละคนรวมเฉลี่ยเป็นคะแนนความก้าวหน้าของกลุ่ม สำหรับเกณฑ์กลุ่มที่ได้รับรางวัล
มี 3 เกณฑ์ ได้แก่

กลุ่มยอดเยี่ยม ได้แก่ กลุ่มที่มีคะแนนความก้าวหน้า 25 ขึ้นไป
กลุ่มเก่งมาก ได้แก่ กลุ่มที่มีคะแนนความก้าวหน้า 20 ขึ้นไป
กลุ่มเก่ง ได้แก่ กลุ่มที่มีคะแนนความก้าวหน้า 15 ขึ้นไป

2.5.4 บทบาทของครู ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ครูต้องมี
บทบาทดังนี้

1. เลือกกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหา และตรงกับความสามารถของนักเรียน
2. ติดตามดูและพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่ม
3. สอนทักษะการร่วมมือกันเรียนรู้
4. จัดนักเรียนเข้ากลุ่ม
5. วางแผนเกี่ยวกับสื่อการสอน
6. จัดกิจกรรมสรุปบทเรียน
7. ประเมินคุณภาพ และปริมาณของการเรียนของนักเรียน
8. ประเมินคุณภาพของการทำงานกลุ่ม
9. กระตุ้นให้เด็กเห็นคุณค่าของตนเอง

2.5.5 บทบาทของนักเรียน นักเรียนที่เข้ากลุ่มเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ต้องมีบทบาทดังนี้

1. นักเรียนร่วมมือกันเรียนภายในกลุ่ม 4 คน
2. ในการเรียนสมาชิกในกลุ่มต้องฟังพาดำสายซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม
3. นักเรียนแต่ละคนจะต้องแสดงได้ว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้
4. นักเรียนมีความรับผิดชอบร่วมกัน
5. นักเรียนแต่ละคนรับผิดชอบในงานของตนเอง และของสมาชิกกลุ่ม
6. นักเรียนผลัดเปลี่ยนกันเป็นหัวหน้า

2.5.6 บรรยากาศในชั้นเรียน

นักเรียนจะเรียนร่วมกันอย่างมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ช่วยเหลือกัน แลกเปลี่ยนความรู้ และทักษะด้านอื่นๆ ซึ่งกันและกัน นักเรียนจะแข่งขันกับตนเองพยายามนำกลุ่มไปสู่เป้าหมายให้ได้ด้วยความสามารถของแต่ละบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

2.5.7 ทักษะทางสังคมที่มุ่งพัฒนาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดที่ศึกษา ได้แก่ ความหมายทักษะการทำงานกลุ่มและขั้นตอนการสังเกตทักษะการทำงานกลุ่ม

2.5.7.1 ทักษะการทำงานกลุ่ม หมายถึง พฤติกรรมการทำงานที่สังเกตจากความร่วมมือกันภายในกลุ่ม ซึ่งสมาชิกแต่ละคนทำหน้าที่ตามบทบาทที่ตนเองได้รับมอบหมายจากกลุ่มได้แก่ บทบาทต่อไปนี้ (ทิสนา แชมมณี, 2522)

1. หัวหน้ากลุ่ม มีหน้าที่เป็นผู้นำในการทำงานกลุ่มให้สำเร็จไปได้ด้วยดีทักษะการเป็นผู้นำหรือหัวหน้ากลุ่มสังเกตจากพฤติกรรมต่อไปนี้

- 1) การกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มได้แสดงออก
- 2) ความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะดำเนินงานภายในกลุ่ม
- 3) ความสามารถในการสรุปความคิดเห็นของสมาชิกภายในกลุ่ม

4) การให้กำลังใจและสิ่งเสริมอื่นๆ แก่สมาชิก

5) การเป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี

2. สมาชิกกลุ่ม มีหน้าที่ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม เช่น การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาตามบทบาทต่อไปนี้

1) การเป็นผู้ฟังที่ดี มีคุณสมบัติดังนี้

(1) ฟังด้วยความสนใจ อดความตั้งอกตั้งใจและกระตือรือร้นที่จะฟังซึ่งจะเป็นสิ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้พูดมีกำลังใจในการพูด

(2) ฟังผู้พูดทุกคน ไม่ใช่ฟังแต่ผู้พูดที่มีความคิดเห็นตรงกันเท่านั้น

(3) ฟังให้เข้าใจความหมายเพื่อจับใจความของเนื้อหาได้ถูกต้อง

(4) ฟังโดยสังเกตุให้ละเอียดถี่ถ้วนหมายถึง นอกจากเนื้อหาที่ฟังแล้วยังต้องสังเกตจากสีหน้าท่าทางของผู้พูดด้วย

(5) ฟังด้วยความอดทน หมายถึงการฟังที่ผู้ฟังต้องมีความอดทนที่จะฟังผู้พูดตั้งแต่ต้นจนจบ

2) การเป็นผู้พูดที่ดี มีคุณสมบัติดังนี้

(1) มีความตั้งใจจริงในการพูด

(2) พูดด้วยน้ำเสียงที่ดังพอสมควร จังหวะการพูดพอเหมาะ

(3) พูดด้วยสีหน้าท่าทางที่จริงจังต่อผู้พูด หมายถึงสายตาควาามองผู้ฟังทุกคน

(4) พูดโดยไม่ใช้อารมณ์โกรธ

(5) ยอมรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิก หมายถึง การทำใจให้กว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกอื่นที่มีความเห็นไม่ตรงกับตนเอง

3. เลขานุการกลุ่มหรือผู้จัดบันทึก มีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

- 1) จัดบันทึกการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกแต่ละคน
- 2) สรุปและจัดบันทึกผลการอภิปรายของกลุ่ม

- 3) จัดบันทึกให้เป็นระเบียบ อ่านชัดเจน
- 4) หากประสบปัญหาในการจัดบันทึก เช่น เขียนสะกด
ไม่ถูก ฟังอภิปรายไม่ทัน จัดบันทึกข้อสรุปไม่ได้
เป็นต้น ควรปรึกษากับเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อ
ให้สมาชิกได้ให้ความช่วยเหลือ

2.5.7.2 ขั้นตอนในการสังเกตทักษะการทำงานกลุ่ม ซึ่งมีขั้นตอนการสังเกต

ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. กำหนดความหมายและขอบข่ายของทักษะการทำงานกลุ่ม ออกเป็น

4 ด้าน

- 1) การเป็นผู้นำ
- 2) การฟังอภิปราย
- 3) การพูดอภิปราย
- 4) การจัดบันทึก

2. ชี้แจงพฤติกรรม การเป็นผู้นำ การฟังอภิปราย การพูดอภิปราย

และการจัดบันทึก เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติในขณะทำงานกลุ่ม

3. สังเกตและจัดบันทึกพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม การสังเกตให้สังเกต

จากบทบาทหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนภายในกลุ่ม ได้แก่ ผู้นำหรือหัวหน้ากลุ่ม สมาชิกกลุ่ม และ
เลขานุการกลุ่ม

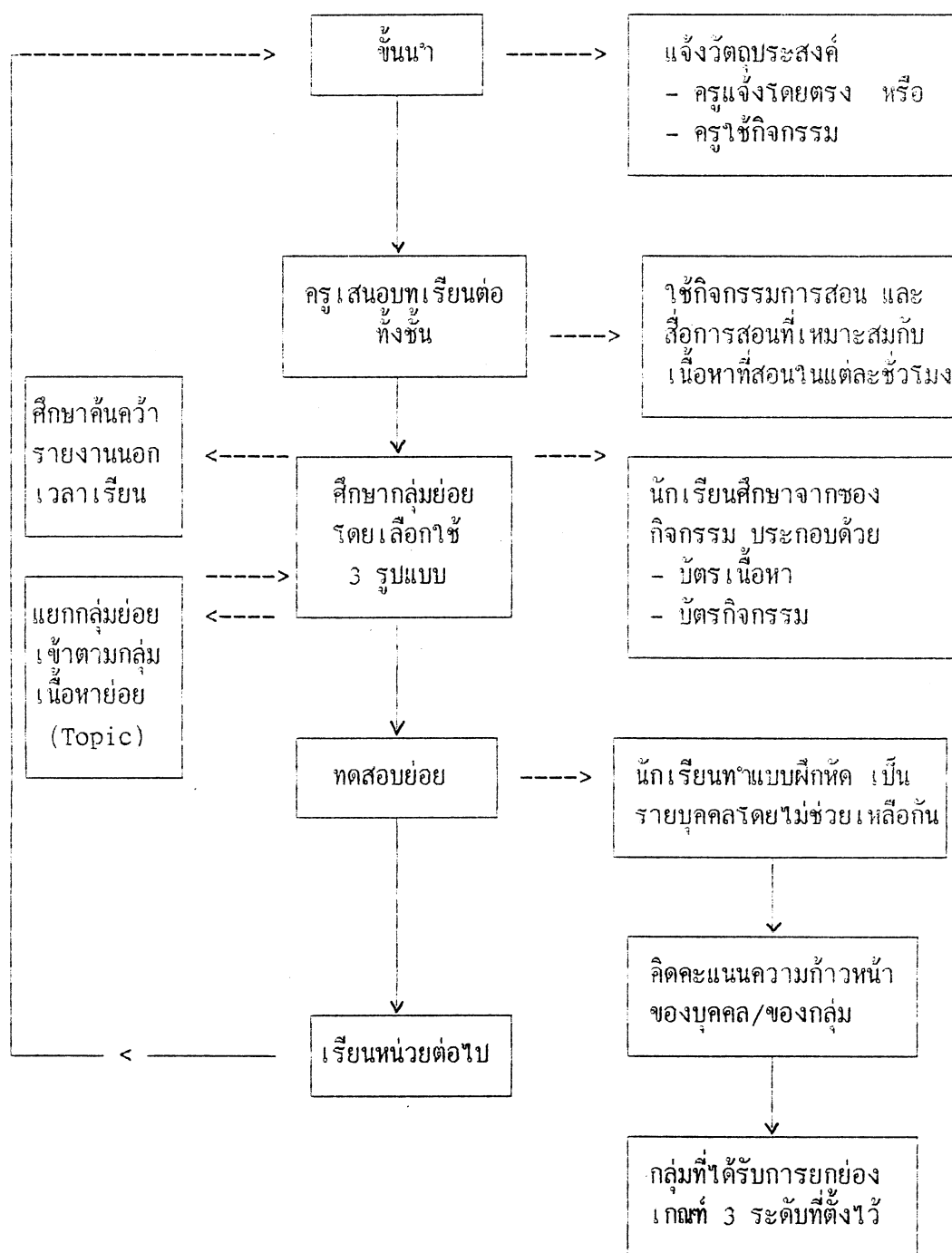
- 1) ผู้นำหรือหัวหน้ากลุ่ม สังเกตตามคุณสมบัติของผู้นำที่ดี
- 2) สมาชิกกลุ่ม สังเกตตามคุณสมบัติของ
 - (1) ผู้ฟังที่ดี
 - (2) ผู้พูดที่ดี
- 3) เลขานุการกลุ่ม สังเกตจากคุณสมบัติของเลขานุการกลุ่มที่ดี

4. นำผลการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนแต่ละคน

ในแต่ละชั่วโมง เขียนเชิงบรรยายให้เห็นพัฒนาการที่ดีขึ้นของทักษะการทำงานกลุ่ม

2.5.8 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ฉะนั้น หลังจากให้ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์จุดประสงค์ เนื้อหา และโครงสร้างของหลักสูตร กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต อีกทั้งการศึกษาหลักจิตวิทยาของเด็ก หลักการสอนสังคมศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ และการศึกษารูปแบบวิธีสอน แบบร่วมมือกันเรียนรู้ (Cooperative Learning) ทำให้ผู้วิจัยสามารถสร้างแนวทางในการกำหนดรูปแบบการวิจัย ดังแผนภาพต่อไปนี้

2.6 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ทฤษฎี และหลักการ

ลักษณะการศึกษาวิจัยมีหลากหลายรูปแบบ เช่น งานวิจัยเชิงสำรวจ งานวิจัยเชิงทดลอง และงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในการที่จะเลือกใช้ งานวิจัยในลักษณะใดนั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เนื่องจากผู้วิจัยต้องการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในงานนั้นคืองานการสอน วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ที่ผู้วิจัยประสบอยู่ ซึ่งเทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ผู้วิจัยกล่าวถึงมีรายละเอียด ดังหัวข้อต่อไปนี้

2.6.1 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) หมายถึงการวิจัยประเภทหนึ่ง ซึ่งใช้กระบวนการปฏิบัติอย่างมีระบบ ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและวิเคราะห์ วิจารณ์ผลการปฏิบัติจากการใช้วงจรปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือกระทำจริง การสังเกต และการสะท้อนผลการปฏิบัติการ ดำเนินต่อเนื่องไปจนกว่าจะได้ข้อสรุปที่แก้ไขปัญหาได้จริง (ยาใจ พงษ์บริบูรณ์, 2537)

2.6.2 จุดมุ่งหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ (2537) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการวิจัยที่มุ่งหวังในการปรับปรุงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานประจำให้ดีขึ้น โดยนำงานที่ปฏิบัติอยู่มาวิเคราะห์ทางสาระสำคัญของสาเหตุที่เป็นปัญหาอันเป็นเหตุให้การปฏิบัติงานนั้นไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร และร่วมกันกับคณะทำงานในการวางแผนดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาย่างมีระบบ

2.6.3 กรอบแนวคิดของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มี 4 ลักษณะ ซึ่งยาใจ พงษ์บริบูรณ์ (2537) ได้ให้รายละเอียดดังนี้

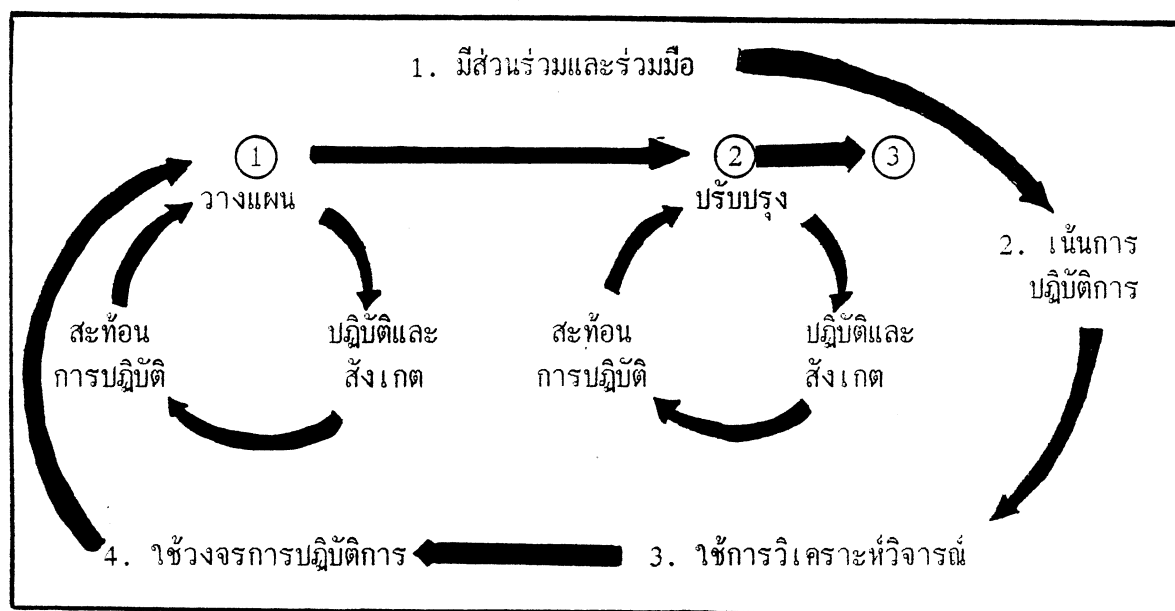
1. เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและมีการร่วมมือ (Participation and Collaboration) ใช้การทำงานเป็นกลุ่ม ผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีส่วนร่วมและมีความเท่าเทียมกันในทุกกระบวนการของการวิจัย ทั้งการเสนอความคิดเชิงทฤษฎี และการปฏิบัติ ตลอดจนการวางแผนการวิจัย

2. เน้นการปฏิบัติการ (Action Orientation) การวิจัยชนิดนี้ใช้การปฏิบัติเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและศึกษาผลของการปฏิบัติเพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนา

3. ใช้การวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Function) การวิเคราะห์การปฏิบัติ การอย่างลึกซึ้งสมเหตุสมผล เพื่อการปรับแผนการปฏิบัติการ

4. วัฏจักรการปฏิบัติการ (The Action Research spiral) ตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart คือ การวางแผน (planning) การปฏิบัติ (Acting) การสังเกต (Observing) และการสะท้อนการปฏิบัติการ (Reflecting) ตลอดจนการปรับปรุงแผน (Re-planning) เพื่อนำไปปฏิบัติในวงจรต่อไปจนกว่าจะได้รูปแบบของการปฏิบัติงานที่เป็นที่พึงพอใจและได้ข้อเสนอเชิงทฤษฎีเพื่อเผยแพร่ต่อไป

สำหรับกรอบแนวคิดแสดงลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการซึ่ง ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ (2537) ได้ปรับมาจากแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (1992) และ Zuber-Skerritt (1991) แสดงรายละเอียดตามแผนภาพที่ 9

แผนภาพที่ 9 กรอบลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (The main features of action research adapted from Kemmis and McTaggart, 1992 และ Zuber-Skerritt, 1991) (ยาใจ พงษ์บริบูรณ์, 2537)

2.6.4 ลักษณะที่สำคัญของการวิจัยปฏิบัติการ ในแต่ละขั้นตอนมีเทคนิคที่คณะผู้ทำการวิจัยจะต้องตระหนัก ซึ่ง ยาจ พงษ์บริบูรณ์ (2537) ให้รายละเอียดดังนี้

1. การจำแนกหรือพิจารณาปัญหาที่พึงประสงค์จะศึกษา ผู้วิจัยและกลุ่มที่ทำการวิจัยจะต้องศึกษารายละเอียดของปัญหาที่จะศึกษาอย่างชัดเจน ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนซึ่งจะทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการจะต้องมีทฤษฎีรองรับในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น การวิเคราะห์สภาพปัญหา (Thematic concern) ควรพิจารณาให้ครบ 4 องค์ประกอบต่อไปนี้ คือปัญหาเกี่ยวกับครู นักเรียน เนื้อหาวิชาและสภาพแวดล้อม

2. เลือกปัญหาสำคัญที่เป็นสาระควรแก่การศึกษาวิจัย เลือกโดยอาศัยทฤษฎีมาร่วมพิจารณาลักษณะของปัญหา แล้วสร้างวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตลอดจนอาจจะต้องสร้างสมมติฐาน (hypothesis) ของการวิจัยในรูปแบบของข้อความต้องการที่จะประเมินที่แสดงความสัมพันธ์ของปัญหากับหลักการ หรือกับทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น

3. เลือกเครื่องมือดำเนินการวิจัยที่จะช่วยให้ได้คำตอบของปัญหาตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เครื่องมือที่ใช้จะมี 2 ลักษณะคือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติ หรือฝึกหัดตามวิธีการ เช่น อุปกรณ์การเรียนการสอน แบบฝึก เป็นต้น และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติ เช่น แบบทดสอบ แบบสังเกตพฤติกรรม เป็นต้น

4. บันทึกเหตุการณ์อย่างละเอียดในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ทั้งส่วนที่เป็นความก้าวหน้าและเป็นอุปสรรคตามวงจรของการปฏิบัติการคือ ในขั้นตอนของ วางแผนงาน การปฏิบัติการ การสังเกต และการสะท้อนการปฏิบัติการ เก็บสะสมข้อบันทึกไว้เพื่อใช้ในการปรับปรุงวงจรปฏิบัติการต่อไป และเพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์หาคำตอบของสมมติฐาน

5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ในด้านต่างๆ ของข้อมูลที่รวบรวมไว้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การตรวจสอบรายละเอียดของข้อมูลเพื่อให้แน่ใจความถูกต้อง แสดงรายละเอียดอธิบายสถานการณ์ จัดหมวดหมู่และแยกประเภทของกลุ่มข้อมูลตามหัวข้อที่เหมาะสม เปรียบเทียบข้อแตกต่าง และคล้ายคลึงของข้อมูล

6. ตรวจสอบข้อมูลที่กลุ่มผู้วิจัยได้พิจารณาไว้แล้วอีกครั้งหนึ่ง เพื่อสรุปหาคำตอบที่เป็นสาเหตุและวิธีแก้ปัญหานั้นตามวัตถุประสงค์กำหนดไว้และจะก่อประโยชน์สูงสุดโดยสรุปประมวลเป็นหลักการ (principle) รูปแบบ (model) ของการปฏิบัติ หรือข้อเสนอเชิงทฤษฎี

(proposition) หรือทฤษฎี (Theory) ทั้งนี้ ต้องอาศัยหลักตรรกวิทยาโดยวิธีอุปมา (inductive) และความรู้เชิงทฤษฎีของผู้วิจัย

2.6.5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติ

Kemmis and McTaggart (อ้างถึงใน ยาช พงษ์บริบูรณ์, 2537) ได้กล่าวถึง การวิจัยเชิงปฏิบัติในแนวการนำไปใช้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงสภาพการเรียนรู้การสอนจริงในโรงเรียน ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน เริ่มต้นด้วยการสำรวจปัญหาที่สำคัญร่วมกันระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครองและ/หรือผู้บริหาร เพื่อให้ได้ปัญหาที่สำคัญ ตลอดจนการแยกแยะรายละเอียดของปัญหานั้น เกี่ยวกับลักษณะของปัญหาเป็นปัญหาเกี่ยวกับใคร แนวทางแก้ไขอย่างไร

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (Act) หลังจากที่ยร่วมกันวางแผนเสร็จก็ถึงช่วงการลงมือ ปฏิบัติตามแผนดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์วิจารณ์ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นร่วมกันของทีมงาน เพื่อทำการแก้ไขปรับปรุงแผน ฉะนั้น แผนที่กำหนดควรจะมีที่ยืดหยุ่นปรับได้

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) เป็นการสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ด้วยความรอบคอบ โดยอาศัยเครื่องมือการเก็บข้อมูลเข้าช่วย อาทิ

1. การจดบันทึก ครูหรือผู้วิจัยใช้การบันทึกบรรยายสภาพการณ์เชิงรูปธรรมที่เด็ก คนหนึ่งๆ (หรือกลุ่ม) ได้พบระยะเวลายาวต่อเนื่องกันเพื่อให้การเป็นภาพรวมของสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัยนั้น

2. การใช้บันทึกสนาม (Field notes) เป็นการจดบันทึกเหมือนกับการใช้ ระเบียบสะสม แต่การใช้บันทึกสนามจะจดตามสภาพที่เห็นโดยใช้ข้อคิดเห็นส่วนตัว หรือการแปล ความการบันทึกโดยวิธีนี้ ครู/ผู้วิจัยจะเห็นพฤติกรรมที่เกิดตามสภาพการณ์ที่เป็นจริง

3. การบันทึก/บรรยาย ถึงพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (Ecological behavioral description) เป็นการจดบันทึกที่พยายามให้ความเข้าใจลำดับขั้นของพฤติกรรม ในชั้นเรียนที่กำลังเป็นไปอยู่ และมีสิ่งใดเกิดขึ้นบ้าง เช่น ขณะที่บรรยายภาคนชั้นเรียนกำลังเครียด มีนักเรียน 2-3 คน ส่งเสียงหัวเราะออกมา

4. การวิเคราะห์เอกสาร (Document analysis) ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ที่มีอยู่เช่น ครูมือครู สมุดเตรียมสอน สมุดจดงานและสมุดทำแบบฝึกหัดของนักเรียน บันทึกผลการ เรียน รายงานประจำปีของโรงเรียน เอกสารแสดงกฎ/ระเบียบ หรือนโยบายของโรงเรียน เป็นต้น

5. การจดบันทึกอนุทินหรือจดหมายเหตุรายวัน (Diaries) เป็นการบันทึกส่วนบุคคล (ไม่จำเป็นต้องเป็นความลับส่วนตัว) ที่ระบุถึงหัวข้อหรือเรื่องราวที่ตนเองสนใจอันเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้การสอนนักเรียนควรได้รับการสนับสนุนให้แสดงความรู้สึก หรือข้อคิดเห็นในแง่มุมมองของตนเองโดยการเขียนลงอนุทิน

6. การจดบันทึกลงกระดาษแข็งเป็นรายเรื่อง (Item Sampling cards) เป็นการบันทึกเหมือนอนุทิน แต่เน้นเฉพาะเรื่องในช่วงเวลาหนึ่ง ครู หรือนักเรียนควรจดบันทึกเป็นรายวันวันละหนึ่งเรื่องลงในกระดาษแข็งแต่ละใบแยกกัน

7. การใช้เอกสารจากแฟ้มรายการ (Portfolio) เช่น รายงานการประชุมของโรงเรียนของหมวดวิชา ข่าวของทางราชการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่กำลังดำเนินการวิจัยอยู่ บทความหรือการวิเคราะห์ปัญหาทางการศึกษาของหนังสือพิมพ์งานเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน

8. การใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ใช้แบบสอบถามศึกษาข้อมูลเชิงความคิดเห็นแบบปลายเปิด หรือใช้แบบปลายปิดมีตัวเลือกให้ตอบ จะให้ได้ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดครบถ้วนเพียงพอ ผู้วิจัยต้องกำหนดหัวข้อของเรื่องที่จะถามให้รัดกุมและครอบคลุม

9. การสัมภาษณ์ (Interviews) เทคนิคการสัมภาษณ์ทำให้ได้คำถามได้ยืดหยุ่นว่าการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ดำเนินการได้ 3 ลักษณะคือ แบบไม่ได้วางแผน (Unplanned) คือการสนทนาแบบไม่เป็นทางการระหว่างครูกับครู หรือครูกับนักเรียน แบบวางแผนแต่ไม่มีโครงสร้าง (Planned but Unstructured) เปิดโอกาสให้ผู้สนทนาเลือกหัวข้อที่สนใจจะพูด ผู้สัมภาษณ์จะใช้คำถามอื่นๆ ประกอบ เพื่อให้คำตอบที่ชัดเจนเข้าประเด็น และแบบสุดท้ายคือ แบบมีโครงสร้าง (Structured) คือการสัมภาษณ์ที่เป็นไปตามชุดของคำถามที่ได้เตรียมการไว้แล้ว

10. การใช้สังคมมิติ (Sociometric methods) เพื่อตรวจสอบดูความสัมพันธ์เชิงสังคมในกลุ่มนักเรียน โดยใช้คำถามว่า เขาชอบที่จะทำงาน/หรือไม่ทำงานกับใคร เขาชอบที่จะสังสรรค์/หรือไม่ สังสรรค์กับใคร แล้วนำชื่อที่ถูกระบุไว้มารายหาความสัมพันธ์ว่าใครเป็นที่นิยมของกลุ่มหรือใครถูกกลุ่มเพิกเฉย

11. การใช้แบบตรวจสอบปฏิสัมพันธ์ และแบบสำรวจรายการ (Interaction schedules and checklists) เพื่อความสะดวกและเชื่อถือได้ในการสังเกตพฤติกรรมระหว่างครูและนักเรียน ผู้วิจัยอาจสร้างรายงานแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน แล้วใช้ประกอบ

การสังเกตโดยการตรวจสอบ (Check) พฤติกรรมที่เกิดขึ้นไปตามรายการที่มีอยู่ เช่น การใช้คำถามของครูโอกาสในการตอบคำถามของนักเรียน เป็นต้น

12. การใช้เครื่องบันทึกเสียง (Tape recording) เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างละเอียดลึกซึ้งในการเรียนการสอนเป็นกลุ่มเล็กหรือในการสนทนาตัวต่อตัว

13. การใช้วีดิทัศน์ (Video recording) บันทึกภาพและเสียงลงเครื่องวีดิทัศน์ เพื่อให้เห็นกิจกรรมทั้งชั้นหรือเลือกบันทึกรายการประเด็นที่สนใจ จะมีประโยชน์มากในการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ภายหลัง

14. การใช้แบบทดสอบ (test) ใช้แบบทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ วัดจุดเด่น-ด้อยในเนื้อหาวิชาของผู้เรียน เป็นต้น เป็นการรวบรวมข้อมูลทางด้านความสามารถทางสมองของผู้เรียน

ขั้นที่ 4 ขั้นการสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect) ขั้นสุดท้ายของวงจรการทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการคือการประเมินหรือตรวจสอบกระบวนการ ปัญหา หรือสิ่งที่ เป็นข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติการ ผู้วิจัยร่วมกับกลุ่มผู้เกี่ยวข้องจะต้องตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในแง่มุมต่างๆ ที่สัมพันธ์กับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนและของระบบการศึกษาที่ประกอบกันอยู่ โดยผ่านการอภิปรายปัญหา การประเมินโดยกลุ่มจะทำให้ได้แนวทางของการพัฒนาขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม และเป็นพื้นฐานข้อมูลที่จะนำไปสู่การปรับปรุงและการวางแผนการปฏิบัติต่อไป

หลักการสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ต้องการตระหนักรู้เสมอ คือกลุ่มของบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญต่อกระบวนการดำเนินการวิจัย นั่นคือ การวิจัยชนิดนี้ไม่ควรจะทำตามลำพัง และควรใช้วงจรของกระบวนการวิจัยซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตและการสะท้อนการปฏิบัติ เพื่อนำมาปรับปรุงแผนงาน แล้วดำเนินการกิจกรรมที่ปรับปรุงใหม่ วงจรของ 4 ขั้นตอนดังกล่าว จะมีลักษณะการดำเนินการเป็นบันไดเวียน (Spiral) กระทำซ้ำตามวงจร จนกว่าจะได้ผลปฏิบัติตามจุดมุ่งหมาย การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการอาจเริ่มต้นโดยครู/นักวิจัย/หรือนักการศึกษา แล้วปฏิบัติการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางพัฒนาขึ้น โดยรับฟังความคิดเห็น/ข้อติเตียนของผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ คือ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร หรือสังคมภายนอก บันทึกผลการปฏิบัติการที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทุกๆ ขั้นตอนที่สำคัญ นั่นคือ (1) บันทึกผลของการเปลี่ยนแปลงกิจกรรม และการฝึกปฏิบัติ (2) บันทึกผลของการเปลี่ยนแปลงการใช้ภาษา และการสื่อสารในห้องเรียน และกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ต้องการแก้ไข (3) บันทึกผลของ

การเปลี่ยนแปลงสัมพันธภาพทางสังคมและการจัดระบบองค์กรที่ลดอุปสรรคต่อการฝึกปฏิบัติ และ
(4) บันทึกผลของพัฒนาการที่เป็นข้อค้นพบที่สำคัญของการวิจัย

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ใช้วิธีการของการวิจัยเชิงคุณภาพ คือการ
แจกแจงข้อค้นพบที่สำคัญในเชิงอธิบายความ ซึ่งจะนำมาสู่การสรุปเป็นผลงานวิจัย และแสดงให้เห็น
เห็นแนวทาง หรือรูปแบบการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพเพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องราวของสิ่งที่ศึกษานั้น

ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ (2537) ได้กล่าวสรุปหลักการสำคัญ ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการดังนี้

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นความพยายามที่จะปรับปรุงการศึกษา โดยการเปลี่ยนแปลง
(Changing) การศึกษานั้น และเรียนรู้ลำดับขั้นของการเปลี่ยนแปลงนั้น

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการทำงานของกลุ่ม (Participatory) และใช้การ
ปรึกษาหารือร่วมมือทำงาน (Collaboration) ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยการฝึกปฏิบัติตาม
แนวทางที่กลุ่มกำหนด

3. การวิจัยเชิงปฏิบัติการใช้การสะท้อนการปฏิบัติ (Reflection) โดยประเมินตรวจ
สอบในทุกๆ ขั้นตอน เพื่อปรับปรุงการฝึกหรือการปฏิบัติให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย

4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างมีระบบ (Systematic learning process)
โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องนำความคิดเชิงนามธรรมมาสร้างเป็นข้อสมมติฐานทดลอง
ฝึกปฏิบัติ และประเมินผลการปฏิบัติ ซึ่งเป็นการทดสอบ (test) ว่าข้อสมมติฐานของแนวคิดนั้น
ผิดหรือถูก

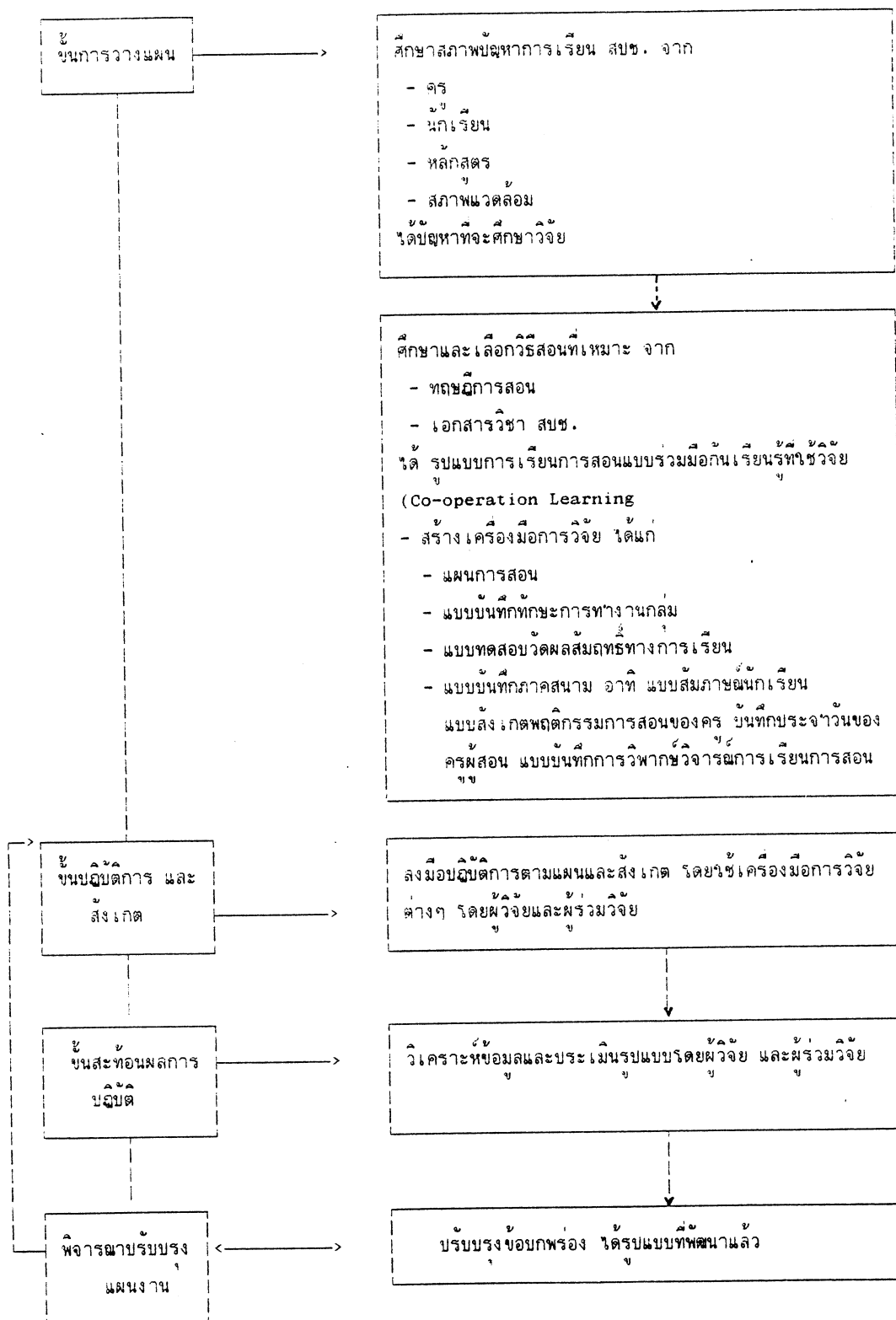
5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเริ่มต้นจากจุดเล็กๆ (Start small) อาจจะเริ่มต้นจาก
บุคคล (ครู/นักวิจัย) คนเดียว ที่พยายามดำเนินการให้มีการเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงบางสิ่ง
บางอย่างทางการศึกษาให้ดีขึ้น โดยขณะที่ปฏิบัติต้องปรึกษา/รับฟังข้อคิดเห็นและอาศัยการร่วม
ปฏิบัติจากผู้เกี่ยวข้อง

6. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการสร้างความรู้ใหม่ ที่ให้แนวทางปฏิบัติเชิงรูปธรรมจาก
การบันทึก (records) พัฒนาการของกิจกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เห็นกระบวนการเข้าสู่
ปัญหา การแก้ปัญหา การปรับปรุง และได้ผลสรุปที่สมเหตุสมผล ในขณะเดียวกันสามารถนำ
ปรากฏการณ์ที่ศึกษามาประมวลเป็นข้อเสนอเชิงทฤษฎี (Proposition) ได้

แนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้ เมื่อนำมาใช้วิจัยเพื่อแก้ปัญหานี้ขึ้นเรียน โดยครูเป็น
ผู้เรียนรู้ และวิเคราะห์วิจารณ์ จากผลที่ได้จากการปฏิบัติ จะทำให้ได้รูปแบบการแก้ปัญหานี้
หรือพัฒนาการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของชั้นเรียน และระบบของโรงเรียนของ
ตนได้อย่างแท้จริง

เพื่อให้เห็นขั้นตอนการดำเนินการวิจัยชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดของขั้นตอน
การดำเนินการวิจัยดังแผนภาพที่ 10 ต่อไปนี้

การพัฒนาการเรียนการสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์

แผนภาพที่ 10 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ

อนุสรณ์ สุชาตานนท์ (2536) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ ผลปรากฏว่า นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ และบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

2.7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากต่างประเทศ

จากการที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและรวบรวมผลงานวิจัยของนักการศึกษาจากต่างประเทศ ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ในกลุ่มวิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยขอเสนอผลงานการศึกษาวิจัยของนักการศึกษาจำนวนหนึ่ง ซึ่งแต่ละท่านได้ศึกษาวิจัยในเรื่องที่แตกต่างกันออกไป ผู้วิจัยขอจัดแยกกลุ่มของงานวิจัยออกตาม ลักษณะปัจจัยที่ศึกษา ดังนี้

1. กลุ่มที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ เจตคติ และตัวแปรอื่นๆ นักการศึกษาในกลุ่มนี้ได้พยายาม ศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษา กลุ่มประชากรที่ใช้ทั้ง เด็กผิวขาวและผิวดำ นักการศึกษาในกลุ่มนี้มีความเชื่อว่าวิธีการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ นอกจาก จะพัฒนาผู้เรียนทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว ยังจะช่วยพัฒนาเจตคติในทางบวกต่อเพื่อน นั้นหมายความว่า สมาชิกภายในกลุ่มที่มีทั้งผิวขาวและผิวดำ จะมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการช่วยเหลือกันและในที่สุดก็จะช่วยลดปัญหาการกีดกันหรือการเหยียดสีผิวให้ลดลงเรื่อยๆ ซึ่งผลจากการ ศึกษาวิจัยของนักศึกษากลุ่มนี้ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ของนักการศึกษาบางท่านก็แตกต่างบางท่านผลก็ไม่แตกต่าง แต่สำหรับตัวแปรเจตคติและการมองเห็นตนเองของนักการศึกษาทุกท่านให้ผลสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันคือ เกิดเจตคติในทางบวกและ ผู้เรียนมองเห็นคุณค่า ความสามารถของตนเองมากขึ้น สำหรับรายละเอียดของงานวิจัยของนักการศึกษาแต่ละท่าน ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดดังนี้

Lampe (1992) ได้ศึกษาผลของกลุ่มการเรียนร่วมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการศึกษาสังคมศึกษา และการมีความเคารพในตนเองของนักเรียนระดับชั้น 4 (นักเรียนที่เป็นชนส่วนน้อย) ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสังคมศึกษาในระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ที่ช่วย

ส่งผลให้เกิดผลในด้านบวก นอกจากนั้น ไม่พบว่ามีนัยสำคัญในการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติ การสอนและเพศในสัมฤทธิ์ผลการศึกษาสังคมศึกษา ส่วนผลด้านความเคารพในตนเอง แสดงให้เห็นว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญต่อผลการทดลอง หรือต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและการปฏิบัติในการสอน อย่างไรก็ตามพบว่ามีนัยสำคัญในด้านเพศ คือสนับสนุนเพศชาย

ส่วน Brehm (1992) ได้ศึกษาอิทธิพลการเรียนรู้ร่วม เทคโนโลยีการสื่อสารและกิจกรรม การแก้ปัญหาที่มีต่อพฤติกรรม การแก้ปัญหาในการเรียนรู้ร่วมและสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนในโครงการผสมผสานระหว่างการร่วมมือกันเรียนรู้ เทคโนโลยีการสื่อสารและกิจกรรมการแก้ปัญหามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่เรียน ในโครงการผสมผสานระหว่างการร่วมมือกันเรียนรู้กับเทคโนโลยีการสื่อสารกับกลุ่มนักเรียน ที่เรียนในโครงการร่วมมือกันเรียนรู้เพียงวิธีเดียว ส่วนผลของการแก้ปัญหาในสถานการณ์การ เรียนที่มีปัญหาแบบต่างๆ ผลปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มผสมผสานการร่วมมือกันเรียนรู้ เทคโนโลยี การสื่อสารและกิจกรรมการแก้ปัญหา สามารถแก้ปัญหในการเรียนได้มากที่สุด ส่วนกลุ่มที่มีผลการ แก้ปัญหารองลงมาคือ กลุ่มที่เรียนในโครงการผสมผสานระหว่างการร่วมมือกันเรียนรู้และเทคโนโลยี การสื่อสาร กับกลุ่มที่เรียนในโครงการร่วมมือกันเรียนรู้ตามลำดับ

นอกจากนี้ Kusters (1991) ได้ทำการศึกษา ผลการเรียนรู้ร่วมในห้องเรียนที่ใช้การสอน บทบาทที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และเจตคติของนักเรียน ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของกลุ่มทดลองที่ใช้วิธีสอนแบบร่วมมือเรียนรู้กับกลุ่มควบคุมที่ใช้วิธีสอนแบบปกติ ไม่มีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากการสำรวจอย่างไม่เป็นทางการ นักเรียนที่อยู่กลุ่มทดลองมีความ พอใจในการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้มาก

งานวิจัยของ Shirley (1988) ได้ศึกษาเจตคติและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนผิวดำและ ผิวขาวในระดับชั้น 5 และระดับชั้น 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนผิวขาวในกลุ่มทดลองมีเจตคติที่ ดีต่อนักเรียนผิวดำในกลุ่มทดลองด้วยกัน ส่วนนักเรียนผิวดำในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งเจตคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Marin (1989) ได้ศึกษาผลของการสอน ข้ามวัฒนธรรมที่มีต่อเจตคติในด้านเชื้อชาติ และความชอบเชื้อชาติเชื้อชาติหนึ่งมากกว่าของเด็กใน

ระดับชั้น 5 ที่คัดเลือกไว้โดยใช้การสอนแบบร่วมมือเรียนแบบข้ามวัฒนธรรม ผลปรากฏว่า
โปรแกรมการเรียนร่วมแบบข้ามวัฒนธรรมที่ได้วางโครงสร้างไว้ เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ
ในการลดความมีอคติทางด้านเชื้อชาติได้ นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาบางท่านที่ได้ศึกษาเปรียบ
เทียบวิธีสอน 3 วิธี

Meddows และ Brinlee (1988) ได้ศึกษาผลของการสอนรายบุคคล การสอนโดยตรง
จากครู และวิธีการสอนด้วยการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความเข้าใจกับแบบเรียนที่มีอคติขาย
ผลปรากฏว่าไม่มีผลแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับนักศึกษาที่แตกต่างกันในทางสังคมหรือความ
สามารถทางวิชาการ นอกจากนั้นนักเรียนฝึกการที่กำลังเรียนยังปฏิบัติตามแบบเดียวกันทั้ง 3 วิธีสอน
และพบว่าการเรียนร่วมเป็นวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพสำหรับนักเรียนทุกคน เมื่อวัดความเข้าใจจาก
การอ่านและความเข้าใจจากการอนุมานแล้ว

2. กลุ่มสำรวจความคิดเห็น การศึกษาของนักการศึกษาในกลุ่มนี้มีลักษณะที่แตกต่างไปจาก
กลุ่มแรกคือ กลุ่มแรกมุ่งศึกษาผลของการนำวิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ไปใช้กับผู้เรียน เพื่อวัดผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อเพื่อนและการเห็นคุณค่าของตนเอง แต่การศึกษากลุ่มที่สองมุ่ง
สำรวจความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการนำวิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ไปใช้ใน
สถานศึกษาแล้วจะเกิดผลอย่างไร ครูผู้สอนจะปฏิบัติตนอย่างไรต่อกลุ่มเด็กที่ลดความสามารถ
เพศ และสีผิว ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษากลุ่มนี้ปรากฏว่า วิธีสอนแบบร่วมมือกัน
เรียนรู้เป็นวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพ และควรได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรทางการศึกษา และ
กลุ่มการเรียนที่จัดตามระดับความสามารถที่ต่างกันก็ได้รับการปฏิบัติที่ต่างกันจากครูผู้เรียน

Bliss (1986) ได้ศึกษาการทำงานกลุ่มเล็กในสาขาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยม
ลักษณะและการปฏิบัติ (การเรียนร่วม, คณะกรรมการประชากร) พบว่าในการนำรูปแบบการเรียน
แบบร่วมมือไปใช้ในการสอนสังคมศึกษาเป็นสิ่งที่ใหม่ที่เกิดขึ้น แล้วทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพ
แต่ควรได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากหลายๆ ฝ่าย เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา, หัวหน้าแผนก
และเพื่อนที่ร่วมงาน

Harrison (1989) ได้ศึกษาการจัดกลุ่มตามความสามารถ (Cooperative) และ
การปฏิบัติและการรับรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ผลปรากฏว่า การจัดกลุ่มของนักเรียนภายใน

ชั้นเรียนซึ่งจัดตามความสามารถต่างกันหลายๆ กลุ่ม มักจะได้รับการปฏิบัติที่ต่างกันสำหรับกลุ่มที่ต่างกัน ส่วนการตัดสินใจของกลุ่มมักจะได้รับอิทธิพลจากภายนอก เช่นการควบคุมของครู

2.7.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ สำหรับการวิจัยเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมผลงานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

นักการศึกษาที่ได้พยายามวิจัยศึกษารูปแบบที่จะนำมาใช้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมโดยมุ่งหวังให้มีการพัฒนาความร่วมมือกันในกลุ่มชนให้ดีขึ้น คือ Selener (1992) ได้ศึกษาวิธีการ 4 วิธีที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามแนวทางของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ พบว่า วิธีการทั้ง 4 ได้แก่ การวิจัยที่เข้าร่วมในการพัฒนาชุมชน การใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการกับองค์กร การใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการในโรงเรียน และการให้ผู้รับเลี้ยงเด็กเข้าร่วมในการวิจัย ซึ่งวิธีวิจัยทั้ง 4 วิธี มีศักยภาพที่จะให้อำนาจและบริการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สำหรับเรื่องการศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนกับครูในโรงเรียนกึ่งนอนดะยาซ์ปัจจัยต่างๆ ซึ่งเรื่องนี้ ได้มีนักการศึกษาชื่อ Winner (1993) ได้ศึกษาเรื่อง การออกแบบและการส่งเสริมโครงการการอ่านออกเขียนได้ให้เป็นผลสำเร็จในโรงเรียนกึ่งนอนสำหรับเด็กผิวดำในแอฟริกาใต้ โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนให้มากขึ้นในโรงเรียนกึ่งนอน 3 แห่ง ในเมืองมิดเดิลเบิร์ก ใช้วิธีการวิจัยเกี่ยวกับด้านเชื้อชาติ ได้เน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการและการวิเคราะห์เชิงคุณภาพมาเป็นแนวทางในการออกแบบโครงการ โดยในการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าโครงการนี้ได้พัฒนาหลายๆ ด้านเช่น (1) จัดให้มีหนังสือเพิ่มขึ้น (2) เพิ่มการเล่านิทานและการอ่านนิทานให้มากขึ้น (3) ปรับปรุงประสบการณ์ในการเล่นละครให้มากขึ้น (4) ทำให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้ควบคุม และเจ้าของโรงเรียนกึ่งนอนในด้านคุณค่าของการเล่น (5) การสร้างความเชื่อมั่นสำหรับผู้ดูแลเด็กในกลุ่มทดลอง ผลการวิจัยพบว่า โครงการนี้ได้พัฒนาการอ่านออกเขียนได้ให้แก่เด็กๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งโครงการนี้ได้แพร่หลายไปสู่การจัดระบบสำหรับโรงเรียนกึ่งนอนหลายแห่งในแอฟริกาใต้

สำหรับวิธีการพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยเฉพาะทักษะการเขียนได้มีผู้ศึกษาวิจัยไว้คือ Murray (1993) ได้ทำการศึกษาเรื่อง วิธีสอนแบบ Freireian ในห้องเรียนของวิทยาลัย

ซึ่งเป็นโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้เพื่อตรวจสอบกระบวนการทางการศึกษา โดยใช้วิธีการสอนด้วยการสนทนา การสอนแบบวิเคราะห์อันเป็นการสอนพื้นฐานของทักษะการเขียนในการศึกษาระดับวิทยาลัยให้กับนักศึกษาชายในระดับชั้นปีที่หนึ่ง เพื่อที่จะจัดเตรียมพวกเขาให้ได้มีทักษะตามจุดประสงค์และช่วยให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจ รู้จักฝึกการพิจารณาไตร่ตรอง และลงมือปฏิบัติซึ่งเป็นทักษะส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต

กลุ่มผู้วิจัยประกอบด้วยนักเรียน 8 คน และครูของเขาที่เข้าร่วมเป็นผู้วิจัยร่วม ห้องเรียนที่ใช้เป็นสถานที่ในการศึกษาอยู่ในรัฐนิวยอร์ก กลุ่มประชากรที่อยู่ในโครงการนี้ เป็นชายหนุ่ม (อายุประมาณ 18-35 ปี) โครงการนี้ได้ขยายออกเป็นส่วนหนึ่งภาคเรียน ข้อมูลที่ได้มาจากหลายๆ แหล่งและถูกจัดให้เป็นไปตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันโดยครูกับนักศึกษา ผลปรากฏว่า นักศึกษาและผู้เข้าร่วมโครงการได้รับการพัฒนาทักษะและคุณสมบัติอื่นๆ ให้ดีขึ้นได้อย่างค่อยเป็นค่อยไป และผู้เข้าร่วมโครงการทุกคนมีความพึงพอใจที่ได้เข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้

จากผลงานวิจัยที่น่าเสนอเริ่มตั้งแต่งานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ งานวิจัยต่างประเทศ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ งานวิจัยทั้งสามลักษณะมีความมุ่งหวังที่จะพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้ปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องต่างๆ เช่น วิธีการสอนที่ทันสมัย หรือเหมาะกับการแก้ปัญหาคือการเรียนที่ประสบ รวมทั้งการใช้ปัจจัยร่วมจากแหล่งต่างๆ เช่น ขอความร่วมมือจากบุคลากรทางการศึกษาการใช้สื่ออย่างหลากหลาย การใช้วิธีวิจัยและพัฒนาเข้ามาใช้เป็นขั้นตอนที่ค่อยปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลง ข้อบกพร่องต่างๆ ที่พบในระหว่างการศึกษาวิจัย ซึ่งผลงานวิจัยจากกลุ่มนักศึกษากลุ่มต่างๆ ดังกล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยได้ประโยชน์โดยนำวิธีการของการศึกษาวิจัยตลอดจนผลการวิจัยที่ปรากฏมาใช้ในการดำเนินการวิจัย วิเคราะห์และอภิปรายผลวิจัยในครั้งนี้